1737

R1137

THE GIFT OF
LESSING J. ROSENWALD
TO THE LIBRARY OF CONGRESS

4

Der Scaepherders

Kalengier

Prologhe vanden translatoer

EEn scaepherd̄ wachtēde scapē inden velde die gheē clerc en was noch niet een a voer eē b en kēde maer alleene doer sijn natuerlijc verstādenisse seide. hoe wel dat dleuen ende tsteruen des menschen inden handen ende wille gods zijn. nochtans behoort dye mēsche nader natueren te leuen. lxxij. iaer oft meer zijn reden was dese So veel tijts als die mensche leeft eer hi tot sinen sterc sten ende vroemsten es nader natueren te spreken alsoe langhe behoort hi oock te leuen om tot crancheden ende tot nieute te comene Daer om sult ghi weten dat elck mensche. xxxvi. iaer out es eer hij volwassen es in crachten oft wijsheden desgelijcx behoort hi ooc. xxxvi iaer te sine om tot outheden crancheden ende tot nieute te comen. dat zijn tsamē. lxxij. iaer na dē loop der natueren te spreken. Dye ghene die beneden. lxxij. iaren ste. uen coemt dickwils bij haer groote ouerdaet ende violencie daer sij haer complexie mede corrumperen Eñ die langher dā. lxxij iarē leuē dz coēt bi goedē wisē regimēte daer si bi leuē eñ hē seluē mede regeren Tē propooste vā leuē eñ steruē seide dye scaepherder. dat hi gheen dinck ter werelt soe seer en begheert als een lanck leueen eñ gheen dinc en ontsiet hi so seere als cortelijc ionc oft gheringhe. steruen. Daer om practiseerde hij manierē te vindē daer hij bi lāge leuē mocht mz wijshedē eñ salicheden: dwelc dese practijcke oft kalengier der scaepherders leeren sal.

Prologhe vanden scaepherder

WI scaepherders seggen dat des menschen outheyt vā. lxxij. iarē is ghelijct bi dē omloop van eenē geheelen iare altijts ne[illegible]de. vi. iaer voer elcke maent Want ghelijck dat iaer twalef warf ver

vruchtē die hi int toecomende iaer (te wetē na sijn doot
mapen wile voer den oogen gods. Dan coemt nouē-
ber die daghen sijn coet. dye sonne gheeft luttel werm
ten die boomē wordē naect vā bladerē: deerde verliest
haer groenheyt: den winter beghint te comen Desge-
lijcx dye mensche out sijnde. lx. iaren verliest sijn hitte
sijn schoonheyt sijn tanden ontuallē hē. sijn gesichte fael-
geert: hij en denct niet langhe te leuen in deser werelt
maer stelt hē tot penitencien om na dit leuen eewelijc
te leuen Daer na coemt decēber vol couden sneeus eñ
winds als datmen van couden beeft eñ mē can qualijc
oft niet ghewercken. die sonne es tē alderneder sten dx
sij dalen mach dye tackē der boomē zij bloot eñ grau-
men moet in huis bliuen bij den viere verterende tge
ne datmen in den somer gewonnen heeft. Desgelijcx
es die mensche out sijnde. lxvi. iaren stijf eñ cout vā ou
den dye ledē beuen hē: thoot es wit eñ calu als dat i hē
seer luttel wermten es soeckēde dat vier oft die werm
te der sonnen vroech slapen gaen eñ spade op staen be
kennēde dat sijn leuē tē eynde comē es. wāt hi bi. lxxij
iaren out es eñ leeft hi langer dat coemt bi sijn goet re
giment. Oft die dit selue merckē eñ bekennē wilt bij
die vier tijdē des iaers moet wetē dat die oude des mē
schen van. lxxij iaren wordt ghedeylt in vier deelen (te
weten Jonchept Sterchept Wijshept eñ outhept elck
deel sijnde van xxiij iaren dye welcke te samen maken
lxxij. iaren accorderende metten vier delē eens tūaers
doer haer ghelijckenissen. te weten. Jonchept eñ ghe-
nuechte inden linte Stercheit eñ cloecheit indē somer
Wijshept profiteert inden heilt vol vruchtē Outhept
ende cranchept ghelijct de winter. Aldus behoort dye
mensche bi natuerlijcken redenen. lxxij. iaer te leuene
Daer om seg ick scaepherder. sprekende van langhen

leuene oft ionc eñ vroech te steruē. dat dye inclinacien der hemelē den mensche moghen vorderen doer sijne goet regimēt oft achterdeel doen dwelck die mensche beletten mach doer sinē eyghene vrien wille latēde dz hē niet toe en behoort te doene. Bouen welckē elemē-ten oft inclinacien godt dat ouerste regimēt heuet om den mēsche langhe te latē leuē oft vroech te steruē doer sine rechtueerdicheyt die inder eewicheit duert Daer om sal in onsen calēgier bewesen wordē hoe wi die kē nisse vandē beroertē eñ crachtē der voerscreuē firma-menten ende planeten hebben sullen

Hoe mē desen calēgier der scaepherders vstaen sal.

Om kennisse te hebbē gelijc dye saepherders vā desen teghen woerdighen kalengier. Soe moet men weten dat een gheheel iaer es vander tijt dat dye sonne dye twelef teekenen des hemels om gaet. eer si weder coemt in dye selue plaetse oft punct daer si in dz beghinsel des ommegancs begonste. Dat iaer es ghe deilt in twalef maenden. te wetene. Januarius Febru arius Martyus Aprilis Mayus Junius Julius Au gnstus September October Nouember December Aldus gaet dye sonne in twalef maendē eens doer die twalef teekenen. Dye daghen dat die sonne in eenich vanden twalef teekenen gaet zijn geteekent inden ka-lengier Een iaer heeft twalef maenden. lij. weken. ccc lxv. daghen ende alst scrickel iaer es. ccc. lxvi. daghen. Elcken dach metten nacht heeft. xxiiij vren. Ende elck vre heeft tsestich minuten. Na deylinghe moet men al le iare dye sondaechs lettere: ende het ghulden ghetal kennen. Om welcke twee eewelijck te vinden sullē ter stont na den kalēgier. ij figuerē oft tafelē gheset wordē Mē moet oeck wetē. dat alle vier iarē eēs scrickel iaer es. welc iaer eenen dach meer heuet dan eē ander iaer

andert in.xij.dinersche manyeren doer dye xij maen-
den Desghelijcx verandert dye mensche in sijnder tijt
alle.vi.iaren tot twalef reysen toe.dwelck maect.lxxij
Om dit te bewisen so nemē wij dierste.vi.iaer voer de
maēt Januarius dye wermte cracht noch virtuyte en
heeft.noch gheenderhande goet en wast binnen deser
maent Desghelijcx es die mensche in zij eerste.vi.iarē
sond wete cracht oft wijsheyt om hē scluen te regieren
oft eenighe duecht te doene. Daer na coemt februari-
us dat den tijt beghint te verwermen dye daghen len-
gen eñ die eerde wort vruchtbaer Desghelijcx beghīt
die mensche na sinen.vi iaren een luttele ghenoechlijc
ker verstandelre ende fraper te worden. Daer nae coēt
Martius datmen dye eerde besayet boomen ende an
der dinghen plant want tot sulcken saken dyen tijt be
quame es. Desghelijcs es die mensche na sinen.xij.ia-
ren bequame sciencien te leerene om sinē lichaē eerlijc
eñ betamelijc te regieren. Daer na coēt den April dat
dye eerde ende boomen ghedect worden met loueren
ende bloemē Desghelijcx die mensche out synde.xviij
iaren wort gheoert met die scoonheit ende bloeme sij
der iuecht/crachte eñ verstannesse beghinnen in hem
te groyen.daer om moet hij hem dan wachten dat die
bloemē niet en verderuē oft daer en soudē gheē vruch
ten af comē. Daer na comt. Mayus ghenoechlijck eñ
playsant dat hē alle natuerē verbliden die voghelkēs
singhē int wout nacht ende dach die boomen cleedē hē
met vruchten die sonne schijnt claer werm ende sterck
Desghelijcx die mensche na sinen.xxiiij iaren gouoelt
hē seluen ionc schoon eñ cloec:comende in die wermte
sijnd iuecht. Soeckende esbātimentē danssen singhen
springhen nacht eñ dach/dicwils eten eñ drinckē vge
tende Daer na coemt dye maēt geheetē. Juni? dat die

sonne seer hooghe gheclōmen is schinende seer werm
die daghen sijn dan tot haren lancxten Desghelijcx die
mensche na sinē.xxx iarē comende tot.xxxvi.iarē es in
dye grooste cracht wermte eñ hoocheit sijnder iuecht
als dat hi niet hoogher climmē en mach. In die maēt
gheheeten iulius beghint die sonne te dalē dye dagen
cortē die vruchtē wordē rijpe. Desghelijcx dye mēsche
tusscen.xxxvi eñ.xlij iaren geuoelt hē seluē te sine sterc
stē eñ daer na beghint hi te dalene vander ioncheyt zij
iuecht mīdert hi rijpt soeckende wijsheit om te winnē
daer hi bi leuē mach in sijn oude daghen als hi niet en
sal connen ghewinnen. Daer na comt augustꝰ dwelc
den tijt es om vergaderē ende bij een te brenghē alder
hande grein Desgelijcx is die mēsce na sinen xlij iaren
wijs voersienich eñ machtich om te vergaderen gout
siluer/rijcdom daer hi bi leuen mach in toecomenden
tijden.als hē die outhede dwercken verbiedē sal Daer
na comt.September dye wijndryuen wordē gesuedē
die ander fruyten worden vergadert.die wijse mā ver
siet hem van alderhande prouandē hi maect oec proui
sie om inden winter bi te leuē. Desgelijcke die mensce
out sijnde.xlviij iaren voertgaēde in wijsheden maect
een opset dē tijt sijns leuens voertaē te volbrengen in
duechdelijcke eñ in eerlijcke werckē verterende tselue
dat hij heeft sonder eenighe ouerdaet met sinen goede
te doen Wāt hi wel gheuoelt dat dē tijt naect dat hijs
niet en sal connē ghewinnē. Dan comt october dat al
vergadert es/coern/terwe/wijn/eñ vruchten Eñ mē
beghint die eerde te bereyden om dat toecomēde iaer
ende die niet en sayt niet en mayt. Desgelijcx die men
sche out sijnde.liiij.iaren|moet hē lidē met den genen
dat hi heeft want hi niet veel meer ghewinnen en can
Daer om doet penytencie.goede wercken.ende sayt.

eñ heeft twee sondaechs letterē dye gheteekent staē in eenē rondē cirkele volghēde nadē kalengier. Dese letter verandert altijt op sinte mathijs auont. ende sinen dach wordē beyde gheteekent op een lettere

Men moet oock weten. dat in desen nauolghende kalengiere drierhande ghetalen staen Deerste ghetal recht neder dalende is tgulden ghetal Dander ghetal daer na recht neder dalende zijn in die vren der niewer manen. Dat derde ghetal recht neder dalēde zijn dye minuten der selver niewer manen

Wildi weten wanneer dat niewe mane es. Doe soeckt inden calengiere dat gulden ghetal des teghenwoerdighen iaers in dye selue maent daer af dar ghi dye niuwe mans weten wilt. ende op dien selven dach daer dat gulden ghetal voer staet ter selver vrē ende minuten dye daer gheteekent staen eest nien mane. Dye welcke vren ende minuten als die swert syn beteekenen na der noenen: ende als dye root sijn beteekenn voer der noenen. Maer in dye plaetse des ghetals een o staende beteekent gheenen tijt.

In lounaent weit mi verstaen
Comt die sonne in aquario ghegaen
Omtrent der hauer maent ic seg v dat
Het reghent gheerne eñ wort nat
Wilt v dan sthicken bi den viere
Tetene te drinckene te maken goede chiere
Neempt warme ende clare spise
Ende drinct matelijck na goeder wijse
Die meede let dan ghedroncken
Maer ghi mocht baden
Ende laet ter aderen lidijs in staden
Haet te bedde ende wilt daer in dueren
Want den nacht heeft. xvi. uren

BL Januari? heeft.xxxi.dagē. Dye mane.xxx
Den nacht heeft.xvi'uren. Den dach.viij.

iij	vi	xlv	A	Besnidenisse cristi.	a
			b	Macharius abt	b
xi	xi	xx	c	Geneuiue maecht	c
			d	Hinti affrosse	d
xix	vi	xxvij	e	Hymon confessoer	e
viij	iij	xvij	f	Derthien dach	f
			g	Iuciaen mrtelaer	g
xvi	iiij	xi	A	Goedele maecht	h
v	vij	lvij	b	Juliaen martelaer	i
			c	Willem confessoor	k
xiij	iij	xlix	d	Sol in aquario	l
ij	ix	viij	e	Hair martelare	m
			f	Hilarius confessoer	n
x	viij	xlij	g	Felix confessoer	o
			A	Hinte moer confessoer	p
xviij	iiij	xv	b	Marcellus paus	q
viij	o	xxxv	c	Anthonius confessoer	r
			d	Prisca maghet	s
xv	v	xxviij	e	Vonciaen martelaer	s
iiij	viij	ij	f	Sebastiaen martelaer	t
			g	Agneta maghet	v
xij	i	xli	A	Vincentius martelaer	u
i	x	xvij	b	Emerentiana maghet	x
			c	Thimotheus discipel	p
ix	v	li	d	Vauwels bekeeringhe	z
			e	Policarpus martelaer	y
xvij	ij	lvij	f	Jan guldemont	ꝯ
vi	iiij	xij	g	Karolus die grote	a
			A	Sauiaen martelaer	b
xiiij	x	xxvij	b	Aldegont maghet	c
iij	vi	xlv	c	Ignacius confessoer	d

Heden sprockelle hoort na mi
Ontrent der haluer maent dit segghe ic di
Coemt die sonne in dat teeken pisces
Het welcke suer cout ende nat es
Brengt hout te viere dat dunct mi goet
Op dat ghi verwermen moecht v bloet
In dese maent coemt die cortse haest onuersien
Eñ veel ander siecheden vaet mijn bedien
Daer om vliet die coude dat is seer goet
Eñ van uwen duyme so laet bloet
En wilt v int opstaen oeck niet te seer rueren
Want den nacht heeft veerthien vren

Februarius heeft.xxviij.dagē. Die mane .xxix Dē nacht heeft.xiiij.vrē Dē dach.x.

			d	Brigida maghet	e
xi	o	ix	e	Onser vrouwen lichtmis	f
xix			f	Blasius martelaer	g
viij	i	xlvi	g	Auentijn confessoer	h
			A	Aechte ioncfrouwe	i
xvi	o	vi	b	Dorothea maghet	k
v	ij	xxv	c	Pelagus martelaer	l
			d	Salamon martelare	m
xiij	iij	lviij	e	Appollonia maghet	n
ij	x	lv	f	Scholastica maghet	o
			g	Didier bisschop	p
x	vij	liiij	A	Eulalia maghet	q
			b	Luciaen bisschop	r
xviij	ix	ij	c	Valentijn martelaer	s
vij	ij	xxvi	d	Craton martelaer	s
			e	Sol in piscibus	t
xv	xi	xv	f	Siluijn bisschop	v
iiij	ij	xxvi	g	Symon martelaer	u
			A	Sabijn martelaer	x
xij	o	xxxiij	b	Eleutherius bisschop	y
i	viij	xxxix	c	Ixxix. martelaren	z
			d	Sinte peeter apostel	ꝛ
ix	xv	xxxi	e	Policarpus bisschop	ꝯ
Die scrickel plaetse			f	Mathijs apostel	a
xvij	vi	xvi	g	Victorijn eñ sijn ghesellē	b
vi	viij	lviij	A	Nestor martelare	c
			b	Juliaen martelare	d
xiiij	iiij	xx	c	Romaen abt	e

INden meerte wildijt verstaen
Coemt die sonne in aries ghegaen
Aries is eenen ram wildijt weten
Vore sterck achter lam onghemeten
Wijngaert snijt het wort v profijt
Want daer toe bequaem is desen tijt
Die meerte opẽbaert de vochticheyt vã smẽschẽ lijns
Eñ brengt veel weeden eñ smerten bi tide
En laet gheen aderẽ mer eet wortelen die sijn goet
Daer om eet sallaet eñ hebt goeden moet
Eñ maect traech te bedde uwen ganck
Want den nacht is twalef vren lanck

KL Martij heeft.xxxi.dagē. Die mane.xxx. Den nacht heeft.xij.vrē. Dē dach oec.xij.

iij	ix	xlix	d	Albijn confessoer	f
			e	Veel martelaren	g
xi	v	xxxvij	f	Martijn martelaer	h
			g	Adriaen martelaer	i
xix	ix	xlvij	A	Eusebius martelaer	k
viij	o	xl	b	Juliaen bisschop	k
			c	Thomas van equinen	l
xvi	vi	x	d	Gayus martelaer	m
v	viij	xxxix	e	Veertich martelaren	n
			f	Gorgonius martelaer	o
xiij	ij	xx	g	Sol in ariete	p
ij	ix	lvi	A	Gregorius paeus	q
			b	Sinte effreyn	r
x	v	xx	c	Peeter martelaer	s
			d	Longinus martelaer	s
xviij	ij	xlvi	e	Patricius confessoer	t
vij	v	i	f		v
			g	Alexander confessoer	u
xv	ij	xij	A	Jan confessoer	x
iiij	viij	xxxiij	b	Wolfganc confessoer	y
			c	Benedictus abt	z
xij	ix	xxxv	d	Affrodius confessoer	ꝛ
i	v	xxx	e	Theodosius priester	ꝯ
			f	Agapitus martelaer	a
ix	o	liiij	g	Onser vrouwē boetscap	b
			A	Montanus martelaer	c
xvij	xi	xlv	b	Jan heremijt	d
vi	i	xvij	c	Guntrannus coninck	e
			d	Eustachius coninck	f
xiiij	iij	vi	e	Regulus confessoer	g
iij	ix	xlix	f	Salbina maghet	h

In den april wilt wesen vro
Dan coemt die sonne in dat teeken thauro
Ontrent der haluer maent ouer al
Ho gaen nen errien berch eñ dal
Den stier is heet/ sijt seker des
Dies die sonne veel te crachtigher es.
Vliecht met voghelen ick segt v bloot
Veel te slapen mocht v brenghen ter doot
Den dach is langher dan den nacht
Die sweetgaten worden gheopent diet wel bedacht
Doer dwelcke versch bloet verwermt eñ wast
Eñ ter aderen laten is goet eest dattet v past

KL Aprillis heeft.xxx.daghen. Die mane.xxix Den nacht heeft.x.uren. Den dach.xiiij.

			g	Theodora maghet	i
xi	ij	o	A	Maria van egipten	k
			b	Pancraes martelaer	l
xix	xi	li	c	Ambrosius bisschop	m
viij	ij	xxij	d	Claudiaen martelaer	n
xvi			e	Hirtus martelaer	o
v	i	xiiij	f	Pellucius priester	p
			g	Celestijn paus	q
xiij	x	li	A	Vij. martelerssen	r
ij	vi	lix	b	Ezechiel propheet	s
			c		t
x	i	xlij	d	Henon martelaer	v
xviij	iij	xx	e	Eufemia maghet	u
vij	vij	xix	f	Tiburcius martelaer	x
			g	Olimpadis martelaer	y
			A	Calixtus martelaer	z
v	i	xiiij	b	Sol in thauro	a
iiij	vij	xlvi	c	Eleutherius bisschop	b
			d	Thimon dyaken	c
xij	vi	xxiiij	e	Mamertijn priester	d
ij	i	xvi	f	Martellus bisschop	e
			g	Gapus paus	f
ix	xi	xxx	A	Georgius martelaer	g
			b	Alexander martelaer	h
xvij	xi	xxij	c	Marcus euãgelist	i
vi	vi	vij	d	Cletus paus	k
			e	Anchinus martelaer	l
xiiij	xi	xxxiij	f	Vitalis martelaer	
iij	x		g	Peeter martelaer	
			A	Europius martelaer	

Iaden mey mi wel verstaet
Ter haluer maent die sonne gaet
In gemini vrap verconden
Die menighe laet dan van sinen ponden
Om die amoruesheyt menighertieren
Met vrouwē te spatieren/in bossche/aen riuieren
Grote hitte is dan wel ghewis
Want die sonne in dubbelder tracht is
Te arbeyden en mach dan niet staden
Laet v aderen eñ wilt vrolijck baden
Dijn spise laet met groenen crupden berepden
Dat sal v gheheel van siecten scheyden

Mayus heeft.xxxi.daghē Die mane.xxx
Den nacht heeft.viij.vren. Den dach.xvi

xi	x	xiiij	b	Philips eñ Jacob apost.	m
			c		n
xix	x	lix	d	Heylich truys vindinge	o
viij	ij	liij	e	Floriaen martelare	p
			f	Hilarius bisschop	q
xvi	viij	xxxiij	g	Jan euangelist	r
v	iij	xxviij	A	Iuuenalis martelaer	s
			b	Wiero bisschop	s
xiij	vi	xxxij	c	Nicolaus verheffinge	t
ij	ij	xxxiij	d	Martijn confessoer	u
			e	Mamertijn bisschop	u
x	ix	xxx	f		x
			g	Seruaes confessoer	y
xviij	iiij	xli	A	Victor eñ victorijn	z
vij	x	xxx	b	Pisidorus bisschop	a
			c	Pelgrim bisschop	a
xv	xi	xxix	d	Sol in gemini	a
iiij	xviij	ix	e	Marcus martelaer	b
			f	Pyo confessoer	c
xij	iij	xxiiij	g	Basilia maghet	d
i	ix	lix	A	Pecundus martelaer	e
			b	Helena maghet	f
ix	viij	l	c	Deliderius bisschop	g
			d	Deuotiaen martelaer	h
xvij			e	Maria iacobi eñ salome	i
vi	ix	ix	f	Augustijn bisschop	k
			g	Beda priester	l
xiiij	vi	xlvij	A	Germaen bisschop	m
iij	ij	xl	b	Marinijn bisschop	n
			c	Felix paus	o
xi	x	xliiij	d	Petronella maghet	p

In die wede maent doe ick v weten
Coemt die sonne in canter sonder vergheten
Scheert uwe scapen die wolle vercoopt
Metten ghelde danthup swaert loopt
Ghelijc die crabbe altijt achterwaert gaet
Soe en mach die sonne mi wel verstaet
Niet hoogher climmen dit is mijn bediet
Mer si moet dalen ick en lieghe v niet.
Die mede ghedroncken en is niet goet
Wacht v voer ionck bier want dat verseer doet
Iattuwe bladeren suldi dan eten
Nuchteren water ghedroncken is qnaet ongheheetē

BI Junius heeft.xxx.daghē. Die mane.xxix
Den nacht heeft.vi.vrē Den dach.xviij.

			e	Nicomedis martelaer	q
xix	xi	xxviij	f	Marcellijn priester	r
viij	v	xv	g	Erasmus martelaer	s
			A	Quirijn martelaere	t
v	iij	xiiij	b	Bonifaes martelaere	s
			c	Claudius confessoer	t
xiij	i	liiij	d	Pauwels bisschop	u
ij	ix	xv	e	Medaert confessoer	u
			f	Feliciaen martelaer	x
x	v	lv	g	Rogatus martelaer	y
			A	Barnabas discipel	z
xviij	vi	xlv	b	Odulphus consessoer	a
viij	i	xxvi	c		a
			d	Valerius martelaer	a
xv	vi	lix	e	Vitus eñ modestus	b
iiij	x	xxviij	f	Basilidis bisschop	c
Sol in cancro			g	Alerius confessoer	d
xij	i	i	A	Marine maghet	e
i	viij	iij	b	Geruasius eñ prothasius	f
			c	Nouacius martelaer	g
ix	viij	xxiiij	d	Albanus martelaer	h
			e	Paulijn confessoer	i
xviij	v	xxxi	f	Eldetrupt maghet Vigi.	k
vi	x	xxiiij	g	Jan baptisten gheboerte	l
			A	Iebuijn confessoer	m
xiiij	i	xxviij	b	Jan ende pauwels	n
iij	ix	xviij	c	Die seuen slapers	o
			d	Benignus Vigilie	p
xi	viij	xxxv	e	Peeter eñ Pauwels	q
			f	Miriael bisschop	r

In die hoy maent suldi verstaen
Coemt die sonne in leo ghegaen
Ter haluer maent oft daer ontrent
Voer die honsdaghen wacht v als vrient
Want die dan hebben haer ghenoot
Eñ brenghen menighen in iammer groot
Garsmaepers hem dan gheneren
Daer si mede winnen dat si verteren
Eñ en wildi op gheen siecten achten
Vā ader te laten eñ veel te drincken moettij v wachtē
Intrel slaept eñ en wilt in gheen baden gaen
Dit onthout wildi sonder schaden staen

BL Julius heeft .xxxi. daghen. Die mane. xxx
Den nacht heeft. ix. vren. Den dach. xv.

xix	.	xlv	g	Tibant	e
viij	xiij	xxiiij	A	Onser vrouwen visitacie	f
			b	Thomas verheffinghe.	g
xvi	ij	xij	c	Martijn confessoer	a
v	i	v	d	Dominicus confessoer	b
			e	Ysapas propheet	c
xiij	x	xxix	f	Simphoriaen martelaer	d
ij	iiij	liij	g	Siliaen martelaer	e
			A	Zenon martelaer	f
x	iij	xxxix	b	Die seuen broeders	g
			c	Benedictus abt	a
xviij	ix	xxx	d	Hermogonus bisschop	b
vij	iij	lij	e	Margriete maghet	c
			f	Focus martelare	d
xv	i	xlv	g	Scheydinge der apostel.	e
iiij	ix	xxxix	A	Hilarius paus.	f
			b		g
xij	i	li	c	Sol in leone	h
i	v	i	d	Arsenius confessoer	i
			e		k
ix	ix	lij	f	Praxedis maghet	l
			g	Maria magdalena	m
xviij	vij	xxix	A	Appollinaer martelaer	n
vi	x	xi	b	Cristine maecht	o
			c	Iacob apostel	p
	viij	lvij	d	Anna die moed̃ marie	q
iij	iiij	xix	e	Ermelaus priester	r
			f	Panthaleon martelaer	s
xi	viij	xl	g	Simplicius	s
xix	i	xlv	A	Abdon eñ sennes.	t
			b	Sermon bisschop	v

In die oogstmaent ter helft oft daer ontrint
Die sonne in virgo gaet. dan beghint
Te maepen terwe ende coren
Doe en wort den arbeyt niet verloren
Die vruchten rypen dyes seker syt
Ende en wassen niet meer nae desen tyt
Wildy in ghesonthept leuen
Veel slapens/hitte/eñ oncuysheyt moet ghy begeuē
Veel te eten/aderen te laten moet ghy vermiden
Schout medecinen te nemen in desen tiden
En wilt v oeck niet licht van den velde stueren
Want den dach heeft veerthien vren

BL Augustus heeft.xxxi.dagē De mane.xxx
Den nacht heeft.x.uren. Den dach.xiiij.

viij	x	lix	c	Peeters banden	u
xvi	ix	lix	d	Steuen paeus	x
v	v	lviij	e		p
			f	Justinus priester	z
xiij	ix		g	Dominicus confessoor	a
ij		xviij	A	Sixtus paeus	b
			b	Ons heerē transfigura.	a
x	iij	xxx	c	Cyriacus martelaer	b
			d	Romanē martela. Vigil.	c
xviij	o	xlv	e	Laureys martelaer	d
viij			f	Susanna maghet	e
			g	Clara maghet	f
xv	viij	xlviij	A	Ypolitus martelare	g
iiij	xvi	li	b	Eusebius confess. Vigil	h
			c	Onser vrou.hemeluaert	i
xij	iiij	ij	d	Arnulphus bisschop	k
i	vi	lix	e		l
Sol in virgine.			f	Agapitus martelaer	m
ix			g	Magnus martelaer	n
			A	Bernardus abt	o
xviij	viij	xliij	b	Priuatus bisschop	p
vi	viij	lvi	c	Dimphoriaen martela.	q
			d	Eleazar martelaer	r
xiiij	vi	xvij	e	Bartholomeus apostel	s
iij	o	xlviij	f	Lodowijc coninck	s
			g	Zegherus martelaer	s
xi	xi	xxij	A	Rufus martelaer	t
xix	v	xij	b	Augustus bisschop	v
			c	Jans baptist.ōthoofdin	
viij	x	lix	d	Fiaker confessoor	x
			e	Paulinus bisschop	p

In die spelmaent maent ghi verstaen
Coemt die sonne in libra ghegaen
Ter haluer maent ick segt v bloet
Men moet dan sapen voer den noot
Den herft gaet hier inne sinen ganck
Die daghen eñ die nachten sijn euen lanck
Versiet v van houte eñ van colen
Dat ghelt en sal dan niet verdolen
In dese maent die eerste vruechten vierich sijn
Groot met gheeten melck eñ peren met wijn
Eñ drincken van netelen en laten bloet
Wiltbraet gansen vogelen dese dingen sijn dã goet

KL Septēber heeft.xxx.dagē. De mane.xxix. Den nacht heeft.xij.vren. Dē dach oec.xij.

xvi	vij	xxxiiij	f	Gielis abt	z
v	ij	xxiiij	g	Anthonis martelaer	a
			A	Remaclus bischop	ꝯ
xiij	ij	x	b	Marcellus martelaer	a
ij	ij	xiij	c	Herculiaen martelaer	b
			d		c
x	vi	x	e	Regina maghet	d
			f	Onser vrouwē geboerte	e
xviij	iiij	vij	g	Gorgonius martelaer	f
vij	vi	l	A	Hilarius paus	g
			b	Prothus eñ Jacinctus	h
xa	vi	xxvi	c	Marcellijn bisschop	i
iiij	i	v	d	Philips bisschop	k
			e	Heylich cruys vheffin-	l
xij	viij	xxij	f		m
i	x	xliij	g	Eufemia maghet	n
			A	Lambrecht bisschop	o
ix	v	xxxv	b	Sol in libra	p
			c	Januarius martelaer	q
xvij	ix	vij	d	Dyonijs bisschop Vigi.	r
vi	vi	lij	e	Matheus apostel	s
			f	Mauricius martelare	s
xiiij	vi	xxviij	g	Tecla maghet	t
iij			A	Robertus bisschop	v
			b	Firmijn bisschop	u
xi	iiij	i	c	Cipriaen martelaer	x
			d	Cosmas eñ damiaen	y
xix	ix	xxix	e	Wenselaus coninck	z
viij	iij	xxix	f	Michiel archangel	a
			g	Jheronimus priester	ꝯ

In die braeck maent doe ick v verstaen
Coemt die sonne in scorpio ghegaen
Wilt ghenoechte hanteren eñ altoos vrolijck sijn
Want al rijp is dan den wijn
Met snijden met persen menige hem dan gheneren
Daer si mede winnen dat si verteren
Neemt v ruste van picken van maepen
Maer van houte wilt v wel laepen
Dpent gode dat mach v baten
Hi en sal v niet tachter laten
Oeffent v beesten het is dat beste van allen
Want groot profijt mach v daer af vallen

Octob heeft.xxxi.dagen. Die mane.xxx. Den nacht heeft.xiiij.vren. Den dach.x.

xvi	v	x	A	Remigius eñ bauo	a
v	o	xvij	b	Leodegier bisschop	b
xiij	viij	xx	c	Twee ewalden	c
ij	x	xlv	d	Franciscus confessoor	d
			e	Germaen confessoor	e
x	xi	viij	f	Fides maghet	f
			g	Marcus paeus	g
xviij	vij	i	A	Oncommer coninginne	h
vij			b	Dyonisius bisschop	i
			c	Victor martelaer	k
xv	iiij	xxxvi	d	Honesta maghet	l
iiij	xi	viij	e	Eustachius priester	m
			f	Theophilus bisschop	n
xij	ij	vij	g	Calixtus paeus	o
i	iiij	xxvij	A		p
			b	Gallus confessoor	q
ix	x	lvi	c	Florentijn bisschop	r
			d	Lucas euangelist	s
xvij	viij	xli	e	Sol in scorpione	s
vi	iiij	xxxv	f		t
			g	Xi.duysent maechden	v
xiiij	ix	xxiij	A	Seuerus bisschop	u
iij	i	xxv	b	Theodorus martelaer	x
			c	Columbaen martelaer	y
xi	ix	li	d	Crispijn eñ crispiaen	z
xix			e	Rusticus bisschop	ꝛ
			f	Vigilie	ꝯ
viij	xvij	xiiij	g	Symon eñ iudas apost	a
			A	Narciscus bisschop	b
xvi	v	x	b	Lucanus martelaer	c
v	o	xvij	c	Quintijn martelaer	d

In die slachmaent wel verstaet
Die sonne in sagittarius gaet
Ter haluer maent het wort v nutuere
Sagittarius dat is een schuttere
Spijst die kokene ende slaet een vercken
Want op dat velt en moechdi niet wercken
Met dinen vrienden maect goede chiere
Besorcht v wel van goeden viere
Eet goet vleesch eñ drinct goeden wijn
V en mach gheen dinck nutter sijn
Wilt v herte tot gode waert stieren
Die heilige daghen wilt altijt vieren

KL Nouember heeft. xxx daghen. Die mane xxix. Dē nacht heeft. x. vren. Dē dach. viij.

			d	Alder heyligen dach	e
xiij	iij	xxxi	e	Alder sielen	f
ij	v	liiij	f	Hubrecht bisschop	g
			g	Amandus confessoer	h
x	v	xxi	A	Zacharias propheet	i
			b	Leonardus dyaken	k
xviij	viij	iij	c	Willebroort confessoer	l
vij	vi	xxviij	d	Die vier ghecroonde	m
			e	Theodorus martelaer	n
xv	vi	xxi	f	Martijn paeus	o
iiij	xi	xxvi	g	Martijn bisschop	p
			A	Leon confessoer	q
xij	viij	vij	b		r
i	xi	v	c	Serapion martelaer	s
			d	Secundus martelaer	s
ix	iij	lviij	e	Othimar bisschop	s
			f	Sol in sagittario	t
xvij	vij	xxviij	g	Romaen martelaer	v
vi	ij	xxix	A	Elyzabeih weduwe	u
			b	Ponciaen paus	x
xiiij	iij	iij	c	Maurus martelaer	y
iij	vi	ij	d	Cecilia maghet	z
			e	Clement paus	ꝛ
xi	iiij	xxviij	f	Crisogonus martelare	ꝯ
xix	vij	xlvi	g	Katherina maghet	a
			A	Geneuiue maghet	b
viij	vij	xxxv	b	Vitalis eñ agricola	c
			c	Theodosius confessoer	d
xvi	iij	xvi	d	Saturnijn martelaer	e
v	xi	xxxvij	e	Andries apostel	f

In die horen maent oft daer ontrent
Ter haluer maent men dicwils vint
Dat die sonne in capricorno gaet
Ter aderen te laten is dan quaet
Jae soe verre als die mane in dit teeken is
Dorocheus doet ons dit ghewis
Uwe ghenuechte neemt opt ijs
Met scricschoenen te te riden maer met auijs
Te cloeck en moechdi wesen niet
Want het modht v brenghen int verdriet
Maer wildi v hoeden van dangiere
Soe blijft thuys bi uwen viere

BL December heeft.xxxi.daghen. Die mane xxx. Dē nacht heeft.xviij.vren Dē dach.vi

			f	Hintelop bisschop	g
xiij	x	o	g	Viuiaen martelaer	h
ij	i	viij	A	Cassiaen martelaer	i
x	v	xl	b	Barbara maghet	k
			c	Julius martelaer	l
xviij	ix	xvi	d	Niclaes bisschop	m
vij			e		n
			f	Onser vrouwē ontfantke.	o
xv	x	xlv	g	Cypriarn abt	p
iiij	ij	xxxvi	A	Eulalia maghet	q
			b	Damasius paus	r
xij	o	lvi	c	Hermogenes martelaer	s
i	v	vi	d	Lucia maghet	s
			e	Nicasius bisschop	t
ix	vij	xxij	f	Maximiaen confessoer	v
			g	Ananias azarias mizael	u
xvij	v	xlvij	A	Sol in capricorno	x
vi	i	ij	b	Graciaen confessoer	y
			c	Quiracus martelaer	z
xiiij	x	xix	d	Tholomeus	a
iij	o	xl	e	Thomas apostel	ꝯ
			f	Dupsent eñ.xxx.martel.	a
xi	ix	xli	g	Victoria maghet	b
			A	Veertich martela· Vigi.	c
xix	x	v	b	Cristus gheboorte	d
viij	xix	xxij	c	Steuen die ierste martela	e
			d	Ian euangelist	f
xvi	ij	xxiiij	e	Alle onnosele kinderen	g
v	o	lvij	f	Thomas van cantelberch	h
			g	Dauid coninck	i
xiij	x	o	A	Siluester paus	k

In dese tegenwoerdighe figure machmē merckē hoe die.xij. teekenē des menschē lichaem regeren eñ men en behoort gheē lidt te roeren met pser noch met stale noch oeck te bloetlaten daer die mane oft die sonne in is/wāt daer mocht groot perikel af comē.

Aries regeert in dat lichaem des menschen dat hooft eñ dat aensicht.

Thaurus regeert in dat lichaem des menschen den hals eñ den knoop vander kelen

Gemini regeert in des menschen lichaem dye schouderen die armen eñ handen

Cancer regeert in des mēschen lichaē de borst die ma

ghe de siden die milte ende die lichte
Leo regeert in des menschen lichaē therte die rechte side ende den rugghe
Virgo regiert in des menschen lichaem. dē buyc dat inghewant eñ die nieren
Libra regeert ī des mēscē lichaē dōderste vādē buyckke die nauel tghemechte die lāckē eñ die eersbillen
Scorpio regiert in des menscen lichaem die cullen die blase den eers. den eersderm eñ dat daer ōtrent is
Sagittarius regiert in den lichaem die dijen
Capricornus regiert indē lichaem die knien
Aquarius regiert inden lichaem des menscē die benen vanden knien nederwaerts tot aenden cnosel
Nisces rigiert in des menscen lichaem die voeten

Wildi eewelijck vinden die zōdaechs letter des iaers So telt die letteren dye hier bouen in den rinck staen beghinnende aen dat cruyce so langhe tot dat ghi comt tot dyen ghetale oft dat om des iaers diemē scrijft Exemplum

Wildi eewelijck dat guldē ghetal vanden iare vindē soe telt dat ghetal hier bouē in dē rinck gelijc ghi doet vā die zōdach letter

Wildi weten welc de sondach lettere is vanden teghen woerdigē iare so beghint te tellen aē dat cruce tot. xij. eñ ghi vint. b. dat es de sondach lettere wāt mē scrijft. xiij. ald⁹ doet alle iare

Dat guldē ghetal	i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
Aries	y	n	c	v	l	ꝯ	ſ	h	z	p	e	u	m	a	s	i	ꝛ	q	f
Aries	z	o	d	u	m	a	s	i	ꝛ	q	f	x	n	b	t	k	ꝯ	r	g
Aries	ꝛ	p	e	x	n	b	t	k	ꝯ	r	g	y	o	c	v	l	a	ſ	h
Thaurus	ꝯ	q	f	y	o	c	v	l	a	ſ	h	z	p	d	u	m	b	s	i
Thaurus	a	r	g	z	p	d	u	m	b	s	i	ꝛ	q	e	x	n	c	t	k
Gemini	b	ſ	h	ꝛ	q	e	x	n	c	t	k	ꝯ	r	f	y	o	d	v	l
Gemini	c	s	i	ꝯ	r	f	y	o	d	v	l	a	ſ	g	z	p	e	u	m
Cancer	d	t	k	a	ſ	g	z	p	e	u	m	b	s	h	ꝛ	q	f	x	n
Cancer	e	v	l	b	s	h	ꝛ	q	f	x	n	c	t	i	ꝯ	r	g	y	o
Leo	f	u	m	c	t	i	ꝯ	r	g	y	o	d	v	k	a	ſ	h	z	p
Leo	g	x	n	d	v	k	a	ſ	h	z	p	e	u	l	b	s	i	ꝛ	q
Leo	h	y	o	e	u	l	b	s	i	ꝛ	q	f	x	m	c	t	k	ꝯ	r
Virgo	i	z	p	f	x	m	c	t	k	ꝯ	r	g	y	n	d	v	l	a	ſ
Virgo	k	ꝛ	q	g	y	n	d	v	l	a	ſ	h	z	o	e	x	m	b	s
Libra	l	ꝯ	r	h	z	o	e	x	m	b	s	i	ꝛ	p	f	y	n	c	t
Libra	m	a	ſ	i	ꝛ	p	f	y	n	c	t	k	ꝯ	q	g	y	o	d	v
Scorpio	n	b	s	k	ꝯ	q	g	y	o	d	v	l	a	r	h	z	p	e	u
Scorpio	o	c	t	l	a	r	h	z	p	e	u	m	b	ſ	i	ꝛ	q	f	x
Sagittariꝰ	p	d	v	m	b	ſ	i	ꝛ	q	f	r	n	c	s	k	ꝯ	r	g	y
Sagittariꝰ	q	e	u	n	c	s	k	ꝯ	r	g	y	o	d	t	l	a	ſ	h	z
Sagittariꝰ	r	f	x	o	d	t	l	a	ſ	h	z	p	e	v	m	b	s	i	ꝛ
Capꝛcornus	ſ	g	y	p	e	v	m	b	s	i	ꝛ	q	f	u	n	c	t	k	ꝯ
Capꝛcornus	s	h	z	q	f	u	n	c	t	k	ꝯ	r	g	x	o	d	v	l	a
Aquarius	t	i	ꝛ	r	g	x	o	d	v	l	a	ſ	h	y	p	e	u	m	b
Aquarius	v	k	ꝯ	ſ	h	y	p	e	u	m	b	s	i	z	q	f	x	n	c
Pisces	u	l	a	s	i	z	q	f	x	n	c	t	k	ꝛ	r	g	y	o	d
Pisces	x	m	b	t	k	ꝛ	r	g	y	o	d	v	l	ꝯ	ſ	h	z	p	e
Pisces	y	n	c	v	l	ꝯ	ſ	h	z	p	e	u	m	a	s	i	ꝛ	q	f

Wildij weten in wat teeken dat die mane is soe besiet indē kalengier wat letter dat opt eynde vandē reghel staet vandē daghe die ghi wetē wilt Dā soect in dese voergaēde tafel die selue letter in dē regel die recht neder daelt onder dat guldē ghetal vandē tegenwoerdigen iare. Eñ die mane is in dat teeken dat ter sidē ghenoemt staet recht teghē die voerscreuē lettere die ghi in die tafel gheuondē hebt.

	A	B	C	D	E	F	G
	april	april	april	april	april	april	april
j	ix	x	xi	xij	vi	vij	viij
	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	april
ij	xxvi	xxvij	xxviij	xxix	xxx	xxxi	i
	april	april	april	april	april	april	april
iij	xvi	xvij	xviij	xix	xx	xxij	xv
	april	april	april	april	april	april	april
iiij	ix	iij	iiij	v	vi	vij	viij
	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte
v	xxvi	xxvij	xxviij	xxix	xxij	xxiij	xxv
	april	april	april	april	april	april	april
vi	xvi	xvij	xi	xij	xiij	xiiij	xv
	april	april	april	april	april	april	april
vij	ij	iij	iiij	v	vi	xxxi	i
	april	april	april	april	april	april	april
viij	xxij	xxiij	xxv	xix	xx	xxi	xxij
	april	april	april	april	april	april	april
ix	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	viij
	april	april	merte	meerte	meerte	meerte	april
x	ij	iij	xxviij	xxix	xxx	xxxi	i
	april	april	april	april	april	april	april
xi	xvi	xvij	xviij	xix	xx	xxi	xx
	april	april	april	april	april	april	april
xij	ix	x	xi	v	vi	vij	viij
	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte
xiij	xxvi	xxvij	xxviij	xxix	xxx	xxxi	xxv
	april	april	april	april	april	april	april
xiiij	xvi	xvij	xviij	xix	xiij	xiiij	xv
	april	april	april	april	april	april	april
xv	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij
	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte	meerte
xvi	xxvi	xxvij	xxviij	xxij	xxiij	xxiiij	xxv
	april	april	april	april	april	april	april
xvij	xvi	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv
	april	april	april	april	meerte	meerte	april
xviij	ij	iij	iiij	v	xxx	xxxi	i
	april	april	april	april	april	april	april
xix	xxij	xxiij	xxviij	xix	xx	xxi	xxij

Wildi eewelijc paeschē vinden soect boven dese voergaende tafel die sondach lettere vādē iare daer ghij den paesdach af weten wilt. Daer na soeckt oeck ter sidē vanō seluer tafelē dz guldē getal des seluē iaers Dit aldus gedaē zijnde. so siet wat getal eñ wat maēt ghetekent staet indē reghel daer dz guldē getal des iaers voerstaet recht onō sondach lettre vāden seluē iare so vīdi in wat maēt eñ dē hoe menichsten dach dat paeschen toemt alle iare eewelijck duerende.

M.d.vi.eclips der manē.vi.daghe octobris te xi vre li minu	M.d.xiij.eclipsis der sonnen vij.martij te eē vre xxxi minu	cccc.xv.eclipsis der man xxix.ianua.te xv vre xix mi	cccc.xvi.eclipsis der manē.xix.ianuarij ter.vi vre o minuten
cccc.xvi.eclips der manen.xiij iulij ter.vi.vre xxxviij.minu.	cccc.xvi.eclips ō sonnen.xxiij. decēb.te.iij vre xxxviij.minu.	cccc.xviij.eclip der manē.xxiij. may ter.xi.vre xx.minuten	cccc.xviij.eclip der sonnen.vij. iunij ter.xvij. vre liij.minu
cccc.xix.eclips ō sonnen.xxiij. octob.te.xxiij. vre.xxxiij.min	cccc.xix.eclips der manen.vi. nouēbris te.vi. vre.xxv.minu	cccc.xx.eclipsis der sonnen.xi. octobris ter.v. vre.xiij.minu	cccc.xxij.eclip. der manen.v. septē.te.xij.vrē xxviij.minu

cccc.xxiij.eclip
der man.eerste
martij ten.viij.
vrē.xxvij.min.

cccc.xxiij.eclip
fis der manen
xxv.augusti ter
xv.vre.xv.min.

cccc.xxv.eclips
der manen.iij.
iulij te.x.vren
xi.minu

cccc.xxv.eclips
der manen.xxix
decembris te.x.
vre.vij.minu

cccc.xxvi.eclip
fis der manen
xviij.decem.te
x.vre.xxxi.min

cccc.xxix.eclip
fis der manē.x
october te.xx.
vre.xxiiij.mi

cccc.xxxij.eclip
der sonnen.xxx.
augustu ter.xij.
vre.lvi.minu

cccc.xxxiij eclip
der manen.iiij.
augusti ter.iiij.
vre.xij.minu

cccc.xxxiij.eclips
der sonnen.xx.au
gusti ter.iiij.vren
xxv.minute

cccc.xxxiiij.ecl.
der sonnē.xiiij.
ia.martij ter.i.
vren.xli.minu.

cccc.xxxiiij.
eclip.der ma.
xxx.ia.mar.te
ij.vre.xviij.m

cccc.xxv.ecl.
d sonnē.xviij.
iunij te.ij.vre.
iij.minu.

cccc.xxxv.ecl.
der man.xxvij
nouēbris te.vi
vre vi.minu.

cccc.xxxvij.ecl.
der manē.xxiiij.
may ter.vij.vre
viij.minu.

cccc.xxxviij.eclip
der manē.xvij no
uembris de.ij.vre
lij.minuten

cccc.xxxviij.
eclip.der ma.
iiij.may ter
ij.vre.xxi.mi.

cccc.xxxix.eclip
ſis der ſonnē dē
xviij.april te.iiij
vrē.xvi.minutē

cccc.xi.eclip.
ſis der ſonnē
vi.april te.v.
vren.xvi.mi.

cccc.xli.eclip.
der manē.xij.
meerte te.iiij.
vre.xij.minu

cccc.xli.eclip.
der ſonnē.xxi.
augusti te.lxi.
minute

cccc.xlij.eclipē
der manen dē
eerstē martij te
viij.vre.xi.mm

cccc.xlij.eclip.
der ſonnē den
xi. augusti ter
xi.vre.xviij.mi.

cccc.xliij.eclip.
ſis der manē dē
x.ianuarij te.vi
vre.viij.minu.

cccc.xliiij.eclip
ſis der ſonnē dē
xxiiij.ianua.ter
ix.vre.ix.minu.

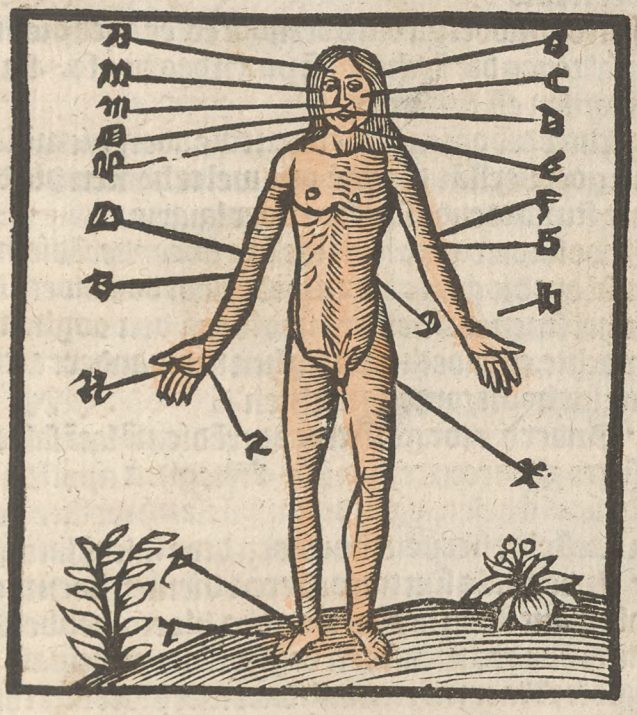

Men mach merckē eñ kennē in dese voergaēde figure dz getal d̄ aderē in smēsten lichaē eñ de plaetsen daermē die vīdē sal om te bloet latē. Eñ tot geen der ādēr plaetsen ensalmen bloet laten al waert goet latē oft en waert nieu mane volle mane oft quaertier vander mane

A In de middel vā dat voerhoot es eē ader diemen laten sal tegen die siechedē eñ pinen des hoofs. En teghen cortsen eñ fledercijn

B Achter die ooren bouē staen twe aderē diemē latē sal om goet verstāt te crigē om wel te hooren die den ademe stincket ende sorghen voer lazarie

C Inde slapen vandē hoofde sijn twee aderē diemen laten sal om die grote oueruloedicheyt des bloets dat in die hersenen is. duelc den hoofde eñ den ooghen letten mochte. ende oeck goet teghen meer andere accidē ten die int hooft comen mochten

D Onder die tonge zij twe aderē diemē latē sal tegē een siecte gheheeten epilencie. Eñ teghen apostonien en gheswel d̄ kelen tegen die quinācie vā welker siectē men haestelijc sterven mochte en dede sulckē latinge

E Inden hals sijn twee aderen diemen noemt originale want si den heelen loop des bloets hebben dat den lichame des menschen regiert ende principalijcke dat hooft Maer mē en mach daer niet bloet latē sōder medicijn meesters raet

F Die hert ader indē arm galaten es goet om dye humoren eñ quade bloet te purgeren dat der camerē des herten lettē mochte oft hoerd̄ toe behoren ende es seer goet gelaten den ghenen die bloet spouwē oft die cort van adem sijn

G Die leuer ad̄ inden erm ghelatē verdrijft die gro

te hitte des lichaēs eñ hout den mēsche ghesont Dese
latinghe is goet teghen die gheelsucht teghē die apo-
stonien der leueren eñ oeck teghē die siecte gheheetē
Pleuresis/waer af een mēsche wel haestelijck steruē
soude bi faute van alsulckē latinghe

H Tusschē dē gout vinger eñ dē lancstē vinger laet
mē tegen de pine d̄ magen eñ d̄ siden gelijc butsen eñ
apostoniē mit meer and̄ accidētē die in dese plaetse co
mē mogē mits oueruloedichz des bloets eñ humorē

I Inde rechte side tusschē dē buyc eñ dye is goet ghe
latē teghen die siecte gehetē idroposie Eñ in die slinc-
ke side ghelatē is goet tegen die pine d̄ miltē/mer mē
moet sulcke latinge doē bij raet vā medecij meesters

K In elckē voet sijn drie aderē Die eerste daer af die
wort gheheetē lophana eñ si leyt onder dē knoesel bin
nen dē voet de welcke goet is ghelatē om te verdriuē
alle quade humoren/eñ het is den vrouwen daer seer
goet ghelatē teghē siecten.

L Tusschē den hals dē voet eñ den grotē teen is een
ader diemē laten sal teghē meniger hande siecten ghe
lijck epidemie die haestelijc coēt van oueruloedicheit
der humorē Eñ dese latinghe moet gheschyē binnen
xxiiij vren na dat die siecte den mensche aē ghecomen
is eer die siecte eenighe cortsen heeft

M In die steerckēs oft hoecxkēs vandē oghen sijn
twe aderē diemē laet tegē rode ogen eñ tranēde ogen
eñ teghen meer and̄ siectē die comē mogen van ouer
uloedicheyt des bloets eñ der humorē.

N Opt soppekē vandē nose laetmē tegen roode op
draghēde puystachtige nosen eñ aensichten eñ ander
quade infectiē der herten die vā oueruloedicheyt des
bloets oft der humorē comen.

O Binnēden mōt in die lippē sijn vier aderē twe be-

neden eñ twee bouen diemen laet teghen verhitheyt den cancker eñ teghen den tantsweer

P. Tusschen die lippe eñ die kinne is een adere dye men laet teghen den stinkenden daem.

Q. In elcken arm sijn vier aderen waer af dye hooft adere dye hoochste is/die ander daer naest in die hert adere/die derde is die leuer ader/eñ die vierde is dye adere vander milten.

R. Die hooft ader is goet ghelatē inden arm tegen die oueruloedicheyt des bloets dwelc den hoofde den oghen eñ der herten lettē mocht. Dese latinghe is oec seer goet teghen verhitte gheswollē aensichten.

S. Die ader der miltē/andꝰ geheetē die neder ader salmē laten tegen aldꝰhande cortsen tercianē eñ quarteynen. Dese ader moetmē breeder opē sniden eñ on dieper dā eenige andere op dat si wel wint vate ende vā sorghe vā eender senuwe did onder dese adere leyt die men raken mocht snede men te diepe

T. In elcke hant sijn drie aderē/vandē welckē die bouen dē duym is goet is ghelatē teghen die grote hitte des aensichts om dee grouicheyt der humorē eñ des bloets te verdriuen die int hooft sijn Dese adere ydelc meer dan die in dē arm coemt.

V. Tusschē den cleynen vinger eñ den gout vinger laetmen tegen alle cortsen tercianen eñ quarteynē eñ teghen meer ander ghebreken.

X. In elcke knye is een ader diemen laet teghen die piue eñ dat gheswel der senuwen/eñ om te verdriuē die quade humoren.

Y. Die ader onder dē knoesel buytē dat been laetmē tegen die pine der dyen om die humorē te doen sceidē die daer vꝰgaderen mochtē Eñ daer ghelatē is dē vrouwē goet dien haer stondē te seer comen.

Wildi langhe leuen eñ sijn ghesont
So laet aderē tsiaers vierwerf doe ic v cont
Ontrent Martini Philippi indē mey bi tiden
Glasij eñ Bartholomei en set niet besiden.
Inden mey in des somers tiden
Salmen aderen laten in rechte siden
Mer inden herfst eñ inden winter tijt
Sal een yeghelijc laten die luchter sijt
Vijf daghen voer die nyeu mane suldi mercken
Eñ vijf daghen daer na om v te verstercken
En sal niemant ader laten van sinen liue.
Mer scouwen dat als des doots becliue
Niemant en sal sijn aderen laten bi vlaghen
Voer dat die mane out is vijf daghen
Eñ als die mane vol is eñ ront daer bi
So en suldi niet laten ten ware dattet van node si
Als die mane ionc is dat is voer den ionghen goet
Als si van hem willen laten haer bloet
Mer als si tot harē ouder sijn ghecomen
Sulllen si laten als die mane is af ghenomen
Hier na volcht die maniere bi die welcke dye scaep-
herders weten wāneer si oft ander menschen steck oft
ghesont sijn oft tot siecten gheneycht sijn dwelck si be
kennē bi drie manierē hier na volgende. XXI.
Die scaepherds seggen dat die ghesonde mēsche
welghedisponeert is int lichaem redelijc etende ende
drinckēde na ghelegentheyt sijns hongers sond ouer
daet Itē als ghi lichtelijc verteert het ghene datmen
eet eñ drinct sond wee oft pine der maghen/itē als hij
goedē smaec heeft vā den ghenen dat hi eet oft drinct
Item als hi honger ende dorst heeft ter ghewoōliker
tijt sijns etens/itē als hi gaerne eenich spel vā recreacie
speelt mettē ghenen die licht vā gheeste sijn/item

als hi gerne gaet spacierē op die veldē int bosch eñ ne
nen die riuierē om lucht te rapē eñ appetijt te crigen
Itē als hi wel slaept sondē rasen oft dromē inden slape
Itē als hij licht is eñ wel gaen mach. itē als hij lichte
lijt sweet eñ luttel oft niet en niest itē als hi niet te vet
noch te mager en is. itē als hij goede verwe heeft int
aensicht eñ als sijn sinnen wel ghedisponeert sijn na
ghelegenthept des tijts eñ der outhept Anders en let
te ic gheen teekenē/want dit dye gemeynste sijn daer
die scaepherders bi bekēnen oft si ghesont sijn.

Dit sijn teekenen daer dye scaepherders bi kennen
als si oft ander luden onghesont sijn.

Inden eerstē alsmē nyet wel eten noch drinckē en
mach oft alsmē gheenen appetijt en heeft tergewoō
liker tijt vā eten oft alsmen gheenē goedē smaeck en
heeft vā ghene datmē eet oft drinct. Alsmē hongher
heeft eñ niet eten en can alsmen geheen goede digestie
en heeft oft dat si te traech is/alsmē nyet manierlijcken
ter tamerē en gaet ghelijcmē plach. alsmen droeue eñ
swaer is int blide ghesellscap. alsmē niet wel gherustē
noch ghesloepen en can ter ghewoonliker eñ behoorli
ker tijt alsmē die ledē dat hooft die armen eñ beenen
swer heeft. alsmē die rasch gaē en mach. alsmen nyet
dicwils en sweet alsmen die verwe bleet geel eñ onge
daen heeft. als die sinnē ogen oren eñ die ledē haer of
ficiē nyet wel en doē. alsmen qualiken lat beydē mach
Alsmē lichtelijt vergeet datmē behoort te onthouden
alsmē veel spuwet oft dat de nose vol humoren is. als
men dat vleesch der handē oft voetē op ghebiasen eñ
ghesw ollē heeft alsmē die ogen ghebrokē oft ghedrō
ken heeft/Dit sijn teekenē die bewisen dat die mēsche
ongesont is Eñ die meest heeft vā dese teekenen is de
siecste eñ die onghesonste.

Hier na volgen teekenen daermen bi bekēnen mach wāneer een mēsche tot siecten ghenegen is

Eplerie ō quader humoren eñ dispositie of ghenegēthept tot siectē na die opinie der schaepherders moetmē kennē om den mēsche te purgeren vādē quadē humorē op dat daer geen siectē wt en comen Ten eerstē alsmē te seer root is vā aensicht vā handen eñ van nagelen. alsmē die aderen seer vol bloets heeft oft alsmen dicwils bloept wtē nose oft pine int hooft heeft. als die oorē tupten/als de ogen scemelen eñ tranē. als dē pols seer iaecht oft slaer. als den bupt te hert oft te weeck is. Bij dese voerscreuē teekenē bekennen die scaepherōs dat den lichaē vol ghetorr ūpeerde humorē is eñ qualijc gedisponeert Om dā te ghenesen vāden siecten diemē heeft eñ te scouwē die siecten die men ōwachtende is so seggen die scaepherōs dat den tijt natuerlijck vierwerf tsiaers verandert. te wetene inden Linte dē somer dē herfst eñ inden winter Eñ in elck vā desen tiden oft deelen so regeren sij hem na den epsch vāden selven tidē oft deelen nae haerlieder goet dunckē dwelck hem lieden seer sterct eñ profiteert under ghesonthept Eñ ghelijc die tiden veranderen des ghelijc veranderē oeck die scaepherders haer manpere van leuen/seggende dat die veranderinge des tijts oft der tiden dicwils siecten toe brengt dē ghenen dpehē daer vore niet en wachten oft en voersien Wāt den eenē tijt en behoortmē die spise niet te orboren die inden anderē tijt goet is Ghelijc sommige diemen des winters orboert ende ghesont sijn die sijn somers wel ongesont. Om dan te kennē die veranderinge der tijden na den loop der naturē so gheuoelen die scaepherders dat elck deel des iaers duert drie maent/binnen welcke drie maendē die sonne gaet voer drpe teckenē

Te weten/ indē linte gaet die sonne doer pisces aries
eñ thaurus. Die maenden sijn februari⁹ martius apri
lis. Indē somer doer gemini cācer leo. die maēden sijn
maius iuni⁹ iulius. Indē herfst doer virgo libra scor-
pio. die maēdē augustus septēber october Inden win
ter doer sagittari⁹ capricorn⁹ aquarius/ dye maēden
nouēber decēber ianuarius/ Dye scaepherders seg-
ghen oec dat dye linte is heet eñ vocht vanō naturen
der locht eñ complexie vanden sanguijn. In deser tijt
verblijt haer die nature ende dat bloet sprept hē meer
in die aderē dan in ander tijdē Den somer is heet ende
droghe vanō naturen des vyers/ complexie des cole-
rijns/ in welckē tijde hem die mensche wachten moet
van alle excessen/ sondlinghe van dingen beroerende
tot hitten. Den herfst is cout eñ drooghe/ vanō natue-
ren der aerden/ complexie vāden melācolien/ in welc
ken tide hē die mēsche wachtē moet vā excessen meer
dan in anō tiden om die periculen der siectē daer dyen
tijt toe ghedisponeert is. Dē winter is cout eñ vocht
vāder naturē des waters/ complexie van den flegma-
ticus. Item als een complexie wel gedisponeert is so
gheuoelt si haer bat in dē tijt die haer ghelijc is vā cōp-
lexien dā in ander tiden. Mer om dat een yeghelijc
niet wel ghecōplexioneert en is so moet hi doen ghe
lijc die scaepherōs/ dat is te houdē regimēt na ghele-
genthept des tijts/ hem regerende na die leeringe der
selue scaepherōs ghelijc dat hier na volcht.

Regimēt inden linte Februarius Martius Aprilis.

Die scaepherdes houdē hem inden linte redelijc
ghecleet niet te cout noch te heet. In desen tide
eest goet laten om dē mensche te purgerē vandē qua-
den humorē die des winters int lichaē sijn. Al pst dat
men indē linte siet wort dat ten coemt niet wter natu-

ren des tijts mer wten quadē humoren des voerledē winters vergadert. Die linte is bequaem om medicinen te nemen voer den ghenē dpe becōmert is met groue humoren In deser tijt salmē lichte vercoelende spise nutten gheliyck brachemen ende alderhande ghe schelden visch Men sal drincken ghetemperden wijn niet te stercoft niet te soete dingen. Men sal des morghens lange slapen eñ inden dach niet. Die scaepherders hebben eenen seer profiteliken ghemeynen reghel der ghesonthept reghen alle siecten dat is dat sij altijt eten als si appetijt hebben soberlijc eñ npet den buyck vol. Item alle vleesch eñ visch is beter ghebraden dan ghesoten/eñ die gheloden spise op eenen rooster ghebraden betert daer mede.

Regiment indē somer Maius Junius Julius

Inden somer soe sijn dpe schacpherders ghecleet met coelen lichten cleederen eñ etende lichte spijse gheliyck visch metten versuse hacskens conijnkens lattuwe porcelepne meloenen cauwoerden peren eñ alderhande vercoelende spisen Si eten luttel ende dicwils. si ontbijten oft eten des morghens vroech eer de sonee hooghe climt. ende des auonts eer die sonne onder gaet doen si haer maeltijt. Si eten suere ampere dinghen om appetijt te crighen. si wachten haer van veel ghesoutens te eten/drinckende dicwils watere met suycker ghesoden/dunne bierken ende alderhande coelende water Maer des noenens eñ des auonts drincken si clepn groen wijnken ghemengt met water. Sij wachten haer oet van te seere te trauelgeren oft te vermoeden/want in deser tijt en let den mēsche gheen dinck so seere als te vele te traueleren oft te verhitten In deser tijt wachten si hem bi vrouwen te slapen Si bacpen hē dicwils in cout water ō die groote

hitte te v̄driuē die int lichaē is Si hebbē altijt suicker violet drasie eñ anď suycker dwelc si dicwil eñ telcken eē luttel nuttē. Des morgēs vorderē si hē tot hoesten eñ spuwē wtworpēde de flumē die snachts v̄gaďt sijn vā onder eñ vā bouē so si best connen Des morghens wasschē si haer aēsicht handē eñ mōt met cout water

Regimēt indē herfst August⁹ Septēber October

Indē herfst cleedē hē die scaepherďs genoech ghelijc indē linte wtghenomē dat haer cleederē een luttel wermer sijn. In dese tijt sijn si diligent om haer te doē purgerē eñ bloet laten ō haer lichaē eñ dye humorē te tēperē wāt dit dē weecstē tijt vādē iaer is dye tot siectē regnerē daer ō eten si goede spise ghelijck capuynē hoenďkēs eñ duyuē drinckēde goeden wijn sonder hē seer te v̄uullen In deser tijt wachtē si hē seer vā fruyt te etē wāt desen tijt meest ghenegē is tot ď cortsen In desetijt en drinckē si gheen water noch en wasscen hē in geen cout water dā die handē eñ dat aēsicht Si wachtē haer hooft des nachts eñ des morgēs vā coude Si wachtē hē oec ontrēt den middach vā slapē si en v̄dragen honger noch dorst mer si eten eñ drincken alst hē lust sonď haer maghe te v̄laden.

Regimēt indē winter Nouēber Decēber Januari⁹

Die scaepherders houdē hem inden winter seer werm ghecleet In deser tijt eten si ossen oft rint vleesch verckē vleesch hertē hinden eñ alderhande venoison pertrisen lāmoetsen hasen vogelē vā riuieren eñ ander die si best mogen eñ crigen connē wāt desen tijt vandē iare mach die nature alder best spise v̄draghē sonder hīder oft letsel eñ dat om die hitte die als dan indē lichaem vertrocken is In dese tijt drinckē si oeck sterckē wijn yeghelijck na ghelegēthept sijnder complexiē Si drinckē twee oft driewerf de weke ma-

leuezepe oft bastaert Hi orboren vele specien Wät die den gesontsten tijt is vanden iare datmen selden in siecten valt dan bi quaden regimente

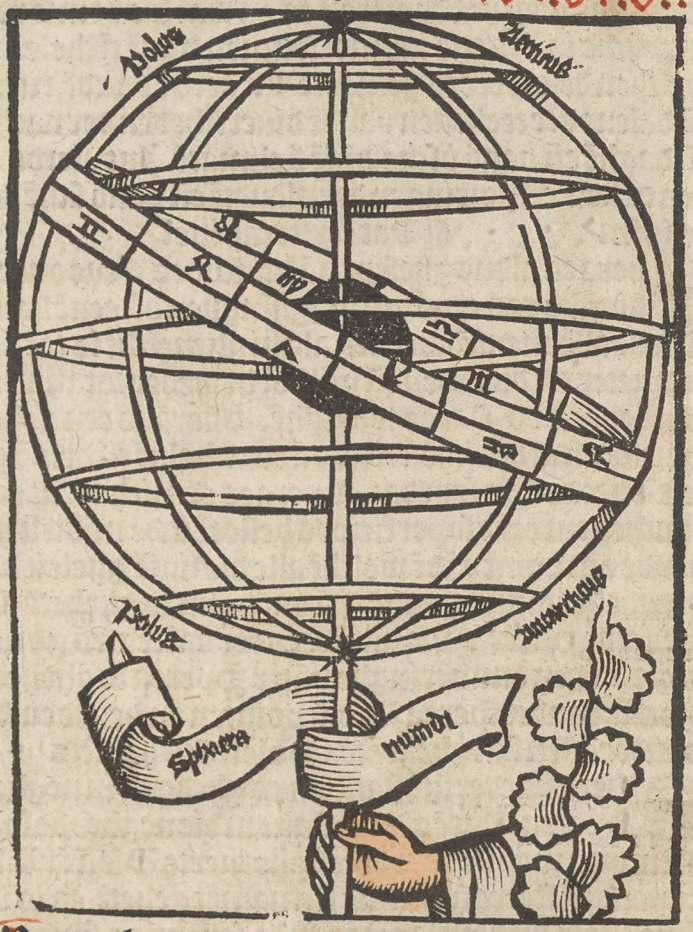

Vanden loope der weereld der plane ten van haren climaten ende cirkeleu. Ende eerst van spera mundi

Want niemant sonder tverstät vä spera en mach voert gaē in astronomiē Want tes tfondamēt

Daer om salmē daer ak tracterē int tegēwoerdich trac
taet dwelck gedeilt wort in.iiij capittelen Int ierste sal
mē seggen wat spera es wat syn centro es wat sy asse
es wat die pool vāder werelt es eñ wat die vorme van
eertrijcke is Intanō capittel seitmen vā eē cirkele vtē
welcken dese spere is gemaect Int derde vandē risene
eñ dalene der teekenen vandē diuerscheden der nachtē
eñ daghē eñ vanō vscheidigē ō climatē. Int vierde vā
den cirkele eñ porringen der planetē eñ vanō sakē der
eclipsen

Dat eerste capittel

Spera es aldus ghesept vā hericlides Eene ouerlij
dinghe van eenō om draghinghen vā eenē haluē
cirkele also menichweruen als hi gheneicht is tot sinē
diameter tot dier vren eñ wilē dz hi weder tot zijnō ste
dē ghekeert es Dat es te segghē. Spera is een geheel
ront dinck al vol ghescreuē vā eenē haluē cirkele ō ge-
leit Theodosius sept dat. Spera es een lichaē dat eene
ronthept in eene superficie es beslotē inde midelt heb
bende een point vādē welckē alle die liniē gheleit wor
den tot der ommegangē Eñ dat point is ghehetē Cen
ter vanō Speren Die linie die doer dat centrū gheleit
wort tot den ommeringhe vāder Speren is gheheten
die asse vander speren Die.ij pointen op beyde einden
vander assen syn gheheeten Polen des hemels

Spera naeder substancien es ghedeylt in neghene
Speren Dat es te verstane in die neghende spere
Primum mobile dats deerste beruerte Die achste spe
re vanden sterre fixien die firmamēt gehetē es is i die
seuenste spere die planeten ende sommige syn meerō
eñ sōmighe minder also e die eene nader es den firma
mente Selijck onder hem es die speere van saturnus
es meest ende vander manen es minst. Ghelijck dat
blijckt inder figuren hier na

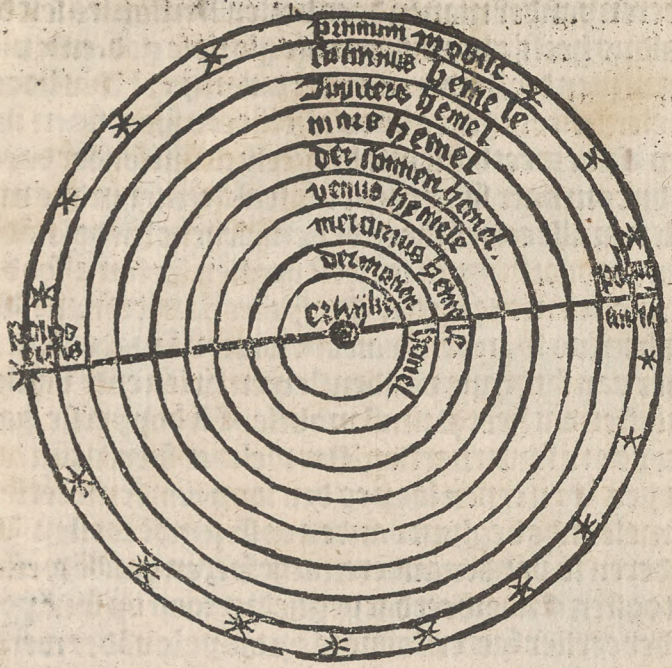

Andsins so wort gediuideet spera in twe rechten sperē eñ in stōme sperē Alle die wonē onder den equinoxiael die hebbē rechte sperē om dz dye een pool vā eer trijcken nz en is geheuē optē orizōt vādē āderē eñ haren orison doersnijt den equinoxiael ende dan eestin twee effene deelen al ront gelijck oft makēde ware een recht cruce Eñ die niet en wonē onder dē equiuoxiael hebbē flōme speerē om dz haer orizōte dē eenē pool es geheuen eñ dē anderē gesonckē Eñ haer orizonte door snijt dē equinoxiael in twee oneffen deelen eñ si en ma ken gheen effen cruce Die werelt al geheel es gedeilt in twee deelen daer of deen deel is al vol vandē elemē ten eñ dander deel doer luchtich van negē hemelē Die derde is eerde eñ is een element gheset in die myddelt vā hē als een center der eerdē naest hem Dand es dwa ter Dā die loocht ende naest die locht dat vier nakēde d

speeren vander manen daer boven Aristotiles seit dat
se aldus heeft gheordineert die gloriose god. ende vier
elementen die vorderen endet orrumperē Dat hooch
steelement ontgaet altoos ghelijc een spere sinen nae
sten Ende weet datse alle beruerlijck sijn sonder de eer
de dpe om haer swaerhept blijft als center in dpe mid
delt van alle eertrijcke ende hemelrijcke mede Dāder
deel dat doorluchtich is heeft neghen speren alsoe dat
voerscreuen is te weten Die speere vander manē Vā
mercurius Van venus van dpe sonne vā mars Van iu
piter van saturnus vanden sterren firien ende vanden
wtersten dat heet Primū mobile Eñ dopperste gaet
altoos om sijnen naesten Der welcker speren zijn twe
loopen Den eenen loop es den loop vanden wtersten
hemele ende beghint vanden oosten indē westen Dē
anderen is vanden anderen acht speren vandē westen
int oosten Ende weet dat peghelijcx loop op sijnē pool
is der eerster speren loope is op die pole vāder werelt
Dander loop op den pole vanden sodiack die. xxiij gra
den ende. xxij minuten staet vanden rechten polen.
Maer den persten hemel oft spere met sijnder raschheit
lept omme alle dander speren binnen enen dage ende
binnen eender nacht Die achste spere gaet ōme haers
loops bpnnen hondert iaren eenen graet teghen. den
eersten hemele Den sodiack verdeplt dese acht speren
bider mpddelt onder den welcken elck van den seuen
planeten heeft een propre spere in welcke si loopē met
haren loopen teghen den loop vanden firmamente in
diuerschen riden gelijck als Saturnus in dertich iarē
hol in een iaer ende vi vren eē seste deel min na Alfon
sum venus eñ mercurius metter sonnen gelijc in ha
ren mpddelen loop Luna in. xxvij. dagen ende acht vrē

Hier beghint dat ander capittel dat spreet vande cyrkel vander speeren ende der sonnen cyrkelen dye heeten groot ende dye sommighe heeten cleine

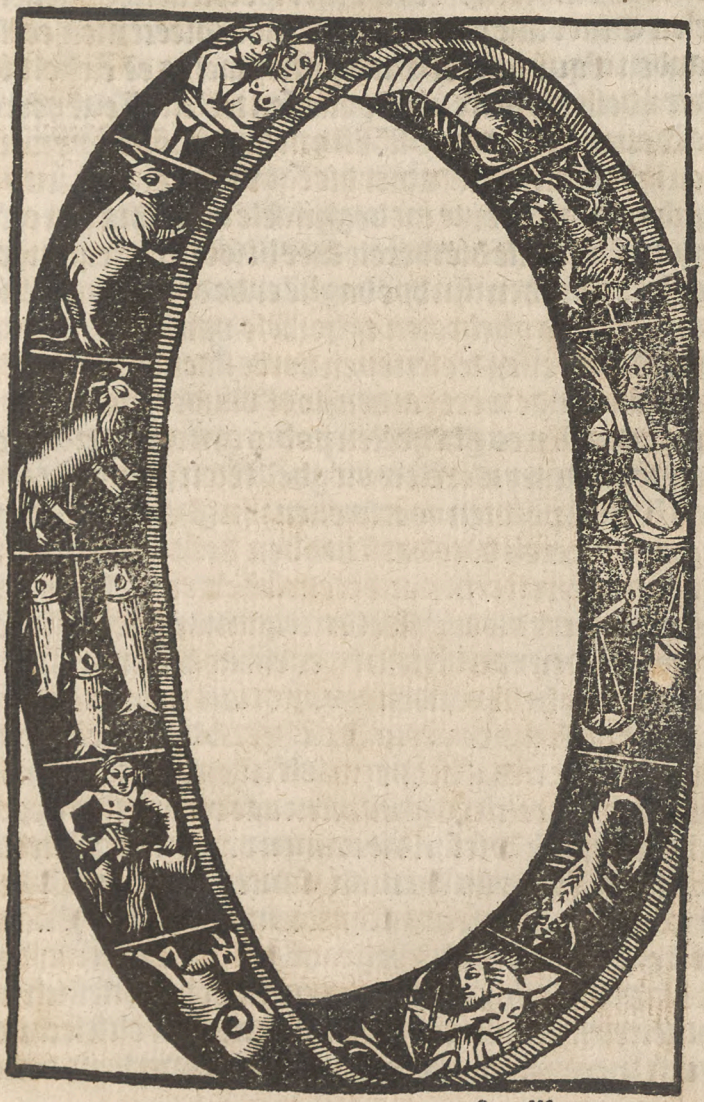

Die ghene die groot zijn gheheeten dye sij ghescreuen
in die superficie vander speren verdeplende die speren
in twee effen deelen Die gene die heten clepne die sijn
beschreuen in die superficie väder speren in twee oneffen
delen Onder alle groote cirkelen soe spreect men eerst
vanden Equinoriael Die equinoriael es eē cirkel die
daer ůdeilt die spere in twee oneffen deelen eñ euē verre
staēde van beide den polē Eñ om dat die zōne twewer-
uen lijdt binnē dē iare wer die equinoriael dats int be
ginsel van aries ende int beghinsele van libra dan eest
equinorie in alle die werelt daer bi soe heetet equinori
ael In dese tijden zijn dye daghē ende dye nachten euē
lanck ende es gheheeten tghordele van primum mo-
bile in twee effen deelen euen verre staende van beide
den polen ende weet dat den pool vander weerelt dye
wi altoos sien es gheheeten polus articus Den ande-
ren pool vander werelt wort gheheeten polus antarti
cus Dese.ij pointen voerscreuen zijn gheheeten polen
vander weerelt dats dat si hebben besloten den azem
vander weerelt eenen anderen cirkele van desen sodiac
es in die spere die doersnijt den equinoriael ende is sel
ue worsneden van hem in twee effene deelen Eñ deen
heetet deen helft vanden equynoriael noortwarts eñ
dander helft zuptwaerts Dese heet sodiac na eē beeste
die soe heet om dat hi dye twaelf teekenen oft dieren in
heeft daer dat elck es gheheeten nae een beeste om een
ghelijckenisse Dit sijn die namen vanden twaelf teeke
nē Aries Thaurus Gemini Cancer Leo Virgo libra
Scorpio Sagittarius Capricornus Aquari? Pisces.
Eñ elck teeken heeft.xxx gradē So blijckt dat inalden
sodiack zijn.ccc.lx graden elcken graet heeft tsestich mi
nuten elck minute heeft tsestich secunden elck secunde
heeft lx.tercien eñ alsoe voert Aldus is verdeilt den so

diack ende alle die cirkelē die indē spere zijn sijn si groot oft sijn si cleine si wordē ghedeylt in so veel deelē ende onder alle die cirkelen vander speren so es dē sodiac al leene dye breethede heuet eñ hi heeft twaelf gradē in die breet hede vā sulckē gradē als wi eerst ghesproken hebbē elck teeken heeft dertich graden in die lāchede Ende twaelf in die wijthede Die lanchede verdeilt dē Sodiack in dē ommerinc Hoe dat aen elcke side signi-bliuen. vi. graden ende heet eclip tica Als dye sonne eñ dye mane in eene lingde daer onder sijn soe comet daer eclipsie vander sonnen of vāder manē. Die sōne loopt altoos ōder eclíptica ende alle de ādere planetē hebbē vā haer als van eclíptica noertwaerts eñ zuitwaerts Ende sommighe tiden sijn si onder eclíptica Dat veel vandē sodiac dat helt te septē trionael wert vā dē equi-noriael es al gheheeten Septentrionael Sorial ofte Artica. ende die sesse teekenen sijn vanden beghynsele van aries tot den inde. Virgo hebbē dye namen voer screuen. Dat ander deel vanden sodiac dat helt tenne ridionael weerts wort gheheetē. Meridionael oft au strael ende die ses teekenen dye sijn van den beghinse-le van Libra tot dē eynde Pisces zijn gheheten gelijck die helft daer si inne zijn ende weet alsmē sept dye Hō ne is in een teekē alsoe wijt noemen neemptmen dat si es onder dat tekene ende anderlins soe neemptmen dat teeken wel ouer een viercant Piramis wiens ba-sis es die superficie dye welcke wij te voren heetent te ken wiens prince dat sterckt tot der eerden ende aldus moghen wi seggheu die planeten sijn in dye teekenen In die derde maniere neētmen teekē aldus Mē yma gineert vi cirkelen doerlijdende den pool vanden. Ho diack ende di den beginselé vanden xij tekenen Die vi cirkelen die verdeilen die speren in xij teekenen eñ die

ses cyrkelen verdeylen oeck die spere in. xij. delen wlt
in dye middelt eñ nauwe teghens dē pool elck so ghe-
dane partie is geseit een teekē eñ heeft sine name van
den tekene dat beuangen heeft Eñ aldus de sterrē dye
zijn omtrēt den pool emmer in eenich teekē Na de vier
te manyere soe seitmen tekē Mē ordineert basis daer
men af spraec int achterste teekē wesēde wiens scherpe
side gaet totte alle vanden sodiac Eñ dye lichamē heet
men na deser manierē teekē Eñ aldz en es gheē dinck
inder werelt ten es in eenich teeken

Twee ander cirkelen sijnd geheeten coluerz haer
officie es te verdeilē die solsticie eñ die equinoxie
Coluerus doergaēde die solsticiē doer gaet dē pool vā
der werelt eñ doer den pool vandē sodiac eñ doer dye
meeste hyeldige vād zōnē dz es door dē ierstē graet vā
cancer eñ capricornus Waer bi dat eerste point vā can
cer daer die coluerz doer snijt dē sodiac heeten poit vā
der solsticien estiuael Gediet als die sonne is in dz poit
so eest Solsticie estiuael om dz die sonne niet voerder
en mach climmen tot onsen zenich zenich is geheeten
dat point int firnamēt recht bouē ōs hooft. Dē boge
die is tusschē dz point vā ōser solsticie estiuael eñ vādē
equinoxiael is geheeten die meeste heldinghe vād sō-
nen oft die meeste climminghe xxiij gradē eñ xxiij mi
nuten Des gellicr dz eerste point vā capricornz es ghe
heten deerste point vander solsticiē hiemael Eñ dē bo
ghe vād coluerus tusschē dat point eñ dē equinoxiael
es gheheeten vand sommē ende ghellick der ander Dā
der coluerus lijdt doer den pool vander werelt eñ doer
deerste point aries eñ vā libra daer die equinoxie De-
se coluerus is ydeilēde die equinoxiē in zijn. Dese twe
coluerepsen maeckē eē cruce op elc point vand werelt
Ter sijn twe ander cyrkelen indē spere Te weten Me

ridiaen es ende Orizontis Meridianus dat es eenē cir
kele dye lidet voer beide die polen vander werelt ende
doer ons zenich. daer bi heet hi aldus Want waert dat
een man ware eñ die sonne in sinē meridionael comen
de maert hē dē middach Eñ weet wanneer twe steden
deene oostē ende dandere west dye hebben dpuersche:
meridionalen den boghe tusstren dye twee meridiona
len en gheheeten dye lanchede vanden twee steden eest
soe dat twee steden syn euen verre oft oost oft west alle
leēs die hebbē enen meridionael Orizonte es enen cir
kele ūdeplende die neder emisperie vander oppersten.
Twe manieren syn vā orizonten/dat syn rechte eñ slō
me Rechte orizonten hebben die gene diens zenich dat
is inden equinoriael dies orizonte doer lydt beide die
polen vander werelt ūdeplende dē equinoriael in twe
effen hoecken Dē slōme orizonte hebbē de gene dye dē
pool hebben op gheheuen vander eerden Dulck orizō
doersnijt den equinoriael in twee effen slomme hoekē
Ons zenych es altoos pool van onsen slommen orizō
te. ende daer bi blijket hoe hooghe dat den pool vander
werelt is op gheheuen vā die orizonte also verre es ō-
se zenich vanden equinoriael dat aldus blijct. Om dat
elck coluerus in enen natuerlykē dach twee weruē es
ghewecht ten meridionael cirkel. Dwelck dat men
proeft mitten eenē als miten anderen. Men neme die
quaert vā coluerus verdeilēde die solsticie die is vādē
aenequinoriael tot den rechten pool Ende men neme
dat quaert vandē seluen beginnende aen onsen zenich
tot onsen orizonte. Dese twee quaertieren voerscreuē
syn beide van eender grooten Eest dan dat men effe-
nen effen doet of weilt datse hauenē hebbē eñ dier bi bli
uen werden effene min doe dā af den erche die is tusstrē
onsen zenich eñ den pool vandē werelt dier bliuē werdē

gelijc dats te weten dye op heffinge vāden pole op onse
orisōte eñ de verre stadinge vā ōsen senich tot dē equi-
Hier spreectmen vandē vier cleinen cir (noriael
kelē ende welck si sijn Daer om wāt als die sōne
es in dat ierste point vā cāter met dē loope vādē firma
mēt beschrijft hi eenē cirkel geheetē. Tropicus estiuael
Ende dye sōne wesende int eerste poynt vā capricorn?
beschrijft si eenen cirkele metten loope vādē firmamē-
te gheheeten Tropicus hiemael Den pool vanden so-
diac vyden pool beschrijft hi eenē cirkele dyemen heet
circulus articus Den cirkele die beschreuen es vanden
pool dien wort geheeten polus antarticus: Also verre
alst es vanden equinoriael tot der meester heldinghē
vander sonnen also vele es die verre stadinghe vandē
pool vanden sodiac vanden rechten pointe vander we
relt Dit proeftmen aldus ∴ Nemet coluerus dye soe
lijdt doer alle die polen om dat dit water es dat alle die
quaerten van eenen cirkele eēs sijn ghelijck ten quaer
ten vandē equinoriael vander coluerus' voerschreuen
tot den rechten pole es ghelijck die quaerte die es van
den beghinsele van cancer tot den pool vanden sodiac
Men doe af van desen na ten aert die si ghewoonlijck
hebben dit es vanden eersten pointe van cancer tot dē
point der werelt dier bliuen werden ghelijc Dat es te
weten die meeste heldinghe vander sonnen ende ver-
re stadinghe vanden pole vāden sodiac vanden rechten
pole Eñ weet dat den cirkele articus ende dat dye arc-
ke van coluerus voerschreuen es wel naer noch alsoe
vele als die meeste heldinghe vander sonnen Eñ weet
voort dat den equinoriael mettē vier cleinen cirkelen
heeten v/parellen Eñ die clepne parellen voerschre-
uen maken vijf regioenen inden hemel Op aertrijc
ke zijn ver deplt vijf plaghen onder dye, vijf regionen

voerscreuen Tregioen onder den tropicus es onwan-
delijc om die waerheyt vander sonnen. Die twee regi
oenen buten beide die cirkelē van beide die polen zijn
onwandelijc om die verre stadinge der sonnen Dāder
twee regioenen dats deen tusschen den cirkele antarti
cus eñ tropicus hiemael eñ dander tusschen tropicus
estiuael ende den articus dese syn wel ghetimpert vā
hitten ende vā couden: Eñ aldus eest te verstane vādē
regione op eertrijcke onder hem

Hier beghint dat derde capittel vā resingen ende
vanden dalene der teekenen eñ voren indē rech-
ten spere Die astronomie seggē dat dat riseo vā eenen
teekene niet el en es dan dat deel te rijsene vāden equy
noxiael dat rijst metten teekenē risende op die orizōte
eñ dat deele vanden equynoxiaele te dalene dat daelt.
met den tekene dalende onder dye orizonte Gheen tee
ken rijst recht metten welcken dat meeste deel vanden
equinoxiael rijst andersins so rijst slom Ende also eest
te verstane vanden nederuallene Weet dat inden rech
ten spere die vier quaerten vanden sodiac beghinnen-
de vanden vier pointen twee equinoxialen twee solsti
cialen hebben eene accidente dat is soe vele int luiden
als dat in euen vele tijts elcken van desē vier quaertē
voerscreuen dorereſen is eñ oeck doerrisen die quaer-
te vanden equinoxiael daer teghen staende Maer dye
deelen vanden quaerten en hebben niet eens ascendē-
te bediet si en doerrisē niet te gadere alsoet blickt. Het
es een generaele regule dat elck twee ercken vandē so
diac ghelijc ende ghelijct verre staende van elcken vā
den vier pointē voerscreuē eñ ond̄ dē equinoxiael. wo
nē die twee teekenē in oppositū hebbē eens ascendēte
eñ neder vallē in die slōme spere Die helft vādē sodiac
zijn gelijc harē ascēdēte dats te v̄stane beghynnēde in

die pointen vanden equinoriael. bedpet deē helft vādē
sodiac die es vādē eerſten pointe vā aries tot inden ein
de vā virgo. ende rÿſt eſſen metter helft vādē equinor
iael teghen haer ſtaende alſo eeſt vanō ander helft daer
teghen Maer de quaerten vanden eerſten pointe van
aries tot den eynde van virgo altoos meer deels van
den ſodiac werrÿſt eer dā vāden equinoriael Nochtās
werrÿſt deſe twee helften eens eñ vanden andrē twee
eeſt contrarie Mt deſē voerſcreuē ſo ſeg ic dat die recht
te natuerlÿcke dagē niet en ſÿn al euen lanck. Eñ eenē
natuerlikē dach is die omlopinge vandē equinoriael
dat es om dat deſcēdente vandē arckē niet eens en zÿn
gemerctna den toe doene ſo moetſe dan bi foertſen on
eſſen zÿn in dye rechte ſpere om een ſake valt dpt voer
ſcreuen dats om die ſlōhede vanden ſodiac in die ſlom
me ſpere om twe ſadē. om die ſlomhede vandē ſodiack
eñ vandē orizonte Eñ weet dat die ſonne doer lydende
vandē eerſtē pointe vā capricornus doer aries totten
pointe van cancer mettē loope vandē firmamente be-
ſirÿft ſi. C. lxxxÿ parellelen Eñ dit zÿn die cirkelen vā
den natuerlikē dagen Die boghen vandē cirkelē voer
ſcreuen op die orizōte zÿn vāden artificialē dagen. Eñ
die boghen daer onder. vandē nachtē In die rechte ſpe
re om die oriſonte werlÿt den pool verdeylende recht
al deſe cirkelen in twe eſſen deelē dat recht alſoe groot
zÿn die boghen vandē dagē als vanden nachten. Den
ghenen die wonen onder den equinoriael bediet hem
waer dat die ſonne es oft equinoxie in ſlōme ſpere Do
riſonte verdeilt al den equinoriael in twee eſſen deelē
Waer bi als die ſonne es. in eenich vanden twee eſſen
pointen equinoriael die boghe vanden daghe wordet
dan ghelÿck den boghe vander nacht ende is equinox
ie in alle die werelt ende alle die parelelen. ſo verdeilt

dien den orizont in oneffen deelen in allen parellen die
syn vanden equinoriael tot tropicus cancer. Ende in
tropicus.cancer syn dye.boghen meerder vanden da-
ghe dan vanō nacht.waer bi dat in alle dye tijt dat dye
sonne moueert vanden beghinsele van aries bi cāter
totten eynde van virgo meerderen dye daghend op te
nachten eñ alsoe vele meer als die meer gaet te canter
werts In al dan dye cirkelen dye syn vanden equinori-
ael tot tropicum capricorni dye boghen vanden dage
syn minder dan die boghen vander nacht Eñ also vele
als die cirkelen syn den tropicus hiemael nadere also
vele minderen die daghen. Men neme twee cirkelen
euen verre.staēde vāden equinoriael op elcke side als
eenighē boghe vandē daghe es also groot es dā dē bo
ghe vander nacht. Weet dat die ses teekenē die van vā
den beghinsele cancer doer libra tot int einde vā sagit
tarius hebben haer ascendente te ghadere gheuoecht
meer dan descendente vanden anderen sesse teekenen
bedyet deerste sesse reysen rechte ende dalen slom ghe
lijck in dier tijt als ons is den alder meesten dach indē
oosten oft die sonne weesende int eerste point van can-
ter dan rijsen bi daghe ses teekenen rechtelijck ende in
der nacht slomlijck Eñ als ons es dē cortsten dach dan
eest contrarye den eersten generalen regule Hoe cort
ofte hoe lanck die dagen syn in elcken dach rijsen noch
tās.vi.teekenē noch min noch meer in elcker nacht.vi
Ende om eat die tijt indē welcken die helft van eenen
teekene doerrijst es geheetē een vre. Hoe septmen dat
vā daer syn twalef natuerlijcken vrindē dach eñ inder
nacht.twalef iaer altoos winter ende somer

Hier salmen spreken vanden
wandelenin eertrijcke.

Weet dat die ghene wiens zenich dat is īdē equi
noxiael lijdt die sonne twewerf indē iare duer
haer senich Dats alse es int beghinsele van aries eñ ī
den beghinsel van libra eñ dan sijn hē twe hoge solsti-
cien als die sonne bouen haer hodt eñ alse es int begī-
sel van capricornus oft van cancer twe neder solsticien
Eñ weet dat dese liedē hebbē twee somerē eñ ooc twe
winteren Als die sonne es indē pointē vādē equinoxi-
aelen dan hebben si twe someren Eñ alse es indē twee
nedere solsticiē so hebben si twee winterē Dese lieden
voerscreuē hebbē vier vmbrē. dat sijn scadewē op eert-
rijcke. Als die sonne is in eenich vandē tween pointen
equinoxiael smorghens dā es die scaduwe westwaert
ende die auontstonde oostwaerts. ende inden mydda-
ghe so is die scaduwe onder hem Eñ als die sōne is in
die austrael tekenē so leyt haer scaduwe al noertwaert
Ende alse es in septentrionael teekē soe es hen scadu-
we suytwaerts. Hem risen ende dalen dye sterren om
trēt die twee polen Den genē wiens zenich dz is recht
tusschen den equinoxiael eñ tropicum vā cancer twee
werf binnē den iare lijdt die sonne doer haer zenich eñ
midts desen soe hebbē si twe somerē eñ twee winterē
Vier solsticien ende vier scaduwen Die ghene wiens
zenich dat is indē tropicus van cancer die sonne en lidt
maer eens int iaer doer haer senich. eñ alsoe doer deer
ste point vā cancer Eñ dā in een vre van enē daghe is
hē die schaduwe perpēdiculaer dat es in de middach te
verstane van enē Eñ bi alden anderē tijdē vā eenē iare
es hē die scaduwe septētrionael. Den ghenē wiens ze
nich dat is tusscē tropicus vā cācer eñ den cirkel artic⁹
die sōne lijdt niet doer haer zenich. eñ altijt hebbē si die
scaduwe int zuydē gelijc met ons is. Weet dat ethiopi
en som is buitē tropic⁹ vā cācer Nochta eest ond enich

teekē Bi diē nemē si teekē ouer dat twelefde deel vādē
Sodiac eñ ouer die vorme vā eenē beeste die met harē
lichaē is in dat teekē eñ sommighe vā harē leden sijnre
buyctē ghelijc als taur⁹ die is mettē meestē deele van
hem indē sodiac nochtā steect hy sinen voet buytē den
tropicus van cā cer Aldus begrijpt hi ethiopiē. Ende
in gheene partien en bedectse den ghenē wiens senich
dat is indē cirkel articus si en coēt gheen tijt in den ze-
nich vā hem dat rechte es den pool vanden sodiac der
sonnē Ende dan hebben si den sodiac ouer haer orizon
te in eē point alleene ende om dat ecliptica oft die sodi-
ac is haer orisonte die sonne dā wesende int lanck.xiiij
vrē ende den nacht en heeft maer een point neffens de
orizōte ende ter stont rijsse op. Ende als si es int eerste
point vā capricornus So eest een gerechtighe contra
rie den eerstē den ghenen wiens zenich dat is tusschen
den cirkele articus ende den pool articus haer orizōte
doersnijt den sodiack in twee pointen euen verre staē-
de vanden eerstē pointe vā cancer eñ dan behoort dat
met den loope vandē firmamente so is die voerscreue
ne partie vandē sodiac altoos bouen dē orisonte Ende
daer bi blijcket dat also lange als die sonne es int voer
screuē deel. also langhe eest daer dach sōder nacht. Eñ
vāder ander helft vandē sodyac doer capricornus eest
nacht sōder dach Dē gheenē wiens zenich is polus ar
tic⁹ geuallet dz haer orizōte es equinoriael eñ om dat
equinoriael doersnijt den sodiack in twee effene deelē
so es dan deen helft vandē sodiac onder de orisonte eñ
dander daer bouē. als dan die sonne loopt bijder helft
die is bidē beghinsele van aries tot dē einde vā virgo
so eest hē eē dach een paerlic sond nacht eñ also loopt in
die and helft vādē begīsele vā libra totē inde vā pisces

soe hebbē sij nacht sonden dach ende een iaer is hē een
naturael dach. Eñ om dat de sonne niet meer dā xxiiij
gradē ē daelt onď de orizōte so schijnt dz si altoos dach
sonď nacht hebbē Wij hebbē dach voer de risinghe vā
ď sonnē dz es gemeēlijc dach int nemē ten waer soe die
astronomie dē dach nemē dz es vanď rysinghe der son
nē op dye orizōte. Men ymagineert eenen cirkele op
deerde onď dē equinoxiael eñ oeck enē anderen cyrkel
comende vā dē oostē int westē doer beide dye polē der
werelt. Dese twee ondersnijē malcanderē als eē cruce
ende verdeilen alle die werelt in vier quaertieren daer
af deē quaertier hier es daer wi wandelē dz es tusschē
den haluen cirkel van oosten int westen onder dē equi
noxiael ende den haluen cirkele van orienten in occidē
ten onder den pool articus Nochtans soe en es hi niet
wandelijck al omme bi die deelen die sijn tenē equinox
iael wert die sijn onwaerdelijck om dye naerheyt van
der sonnen mits der hitten Eñ andere deelen die naer
sijn den pole om die verhede vander sonnen Men ima
ginere eene liuie euen verre staēde vāden equinexiael
verdeylende dye partijen onwandelijck om dye hitte
vanden deelen die wandelijck sijn dñ wel ghetimpert
Mē ymaginer een ander lynie euē verre staende van
den pool articus verdeylende dye onwaendelicke dee
len omme ronde van den deelen wel ghetimpert voer
screuen So sijn gheymagineert ses lynien dye mits
dē tweē voerscrenen verdeilen dese quaerten porcionē
diemē heet climatē Die middel vandē eersten climate
es daer den lanxten dach heeft dertien vrē eñ die pool
vanď werelt esser gheheuē op die orizōte sestien gradē
Sijn beghinsel es daer den lācxtē dach heeft xij vrē eē
halue eñ een quaert Eñ die pool esser gheheuē xiij een
halue graet eñ eē quaert Sinē breethz sterckt tot daer

dē lanxtē dach heeft xiij vrē eñ eē quaert Ende dpe pool
esser gheheuen tpenen halue gradē Alle dese spacie vā
eertrijcke es vier hondert xl miliariē Die middelt vā
den anderen climaet es daer den lanxtē dach es xiij vre
en halue eñ een pool gheheuen.xxxiij.graden een ope
rēdeel Hine breetheit vāden einde vā deerste climaet
tot daer dē lanxtē dach is xiij vrē en halue eñ eē vieren
deel dē pool esser geheuē xxvij gradē en halue sine spa
cie opter aerdē es cccc miliariē Die meddele vādē der
dē climaet es daer dē lāxtē dach es xiij vren eñ dē pool
gheheuen xxxi gradē en halue eē vierēdeel Hine brep
de es vandē eynde vandē anderē climaet tot daer den
tē lanxtē dach es vā.xiij.vrē een vierēdeel eñ die pool
gheeuen.xxxiij gradē en twee derdendeelen Hijne spa
cie op eertrijcke es ccc.l.miliaren. Die middelt vandē
vierdē climaet es daer dē lanxtē dach es van.xiij.vrē
en halue eñ die pool geheuē.xxxvi gradē eñ halue Hi
ne breetheit es vāden einde vāden derden climaet tot
daer den lanxten dach es van xiij.vren eñ en halue eē
quaert eñ den pool gheheuen.xxxix.graden sijn spacie
op deerde es.ccc.miliarien. Dpe middele vanden vijf
den clymaet es daer den lanxten dech es.xv.vren ende
die pool gheheuen.xli.gradē eñ een tercie. Hine breet
hede is vanden vperden tot daer den lanxten dach es
xv.vren een quaert.eñ den pool gheheuen.xliij en hal
ue graden sijn spacie op eertrijcke es.cc.lv miliarien.
Eñ weet datdiebreetheitvā onser eerden oech wāde-
lijc es.ix hondert milearien.lxxij middelt vādē.vi cli-
maet es daer dē lanxten dach es van xv.vren en halue
eñ dē pool geheuē xlv gradē ē twee quintē Hijn breet
hz es vādē eynde vandē vijfden climaet daer dē lāxtē
dach es.xv vren en halue eē quaert sijne spacie op eert
rijcke es.cc.xij miliarien Die middelt vādē seuēstē clym-

maet es daer dē lanxtē dach is.xvi vrē eñ den pool ghe
heuē.xlviij gradē.ij.terciē Sijn breetheit is vādē inde
vāden sestē tot daer den lanxtē dach is vā.xvi. vrē een
quaert eñ die pool gheheuen.l.gradē eē halue sijn spa
cie op eertrijcke es.c.lxxxv.milē. Buitē desen vtersten
climaten zijn veel steden die vā so quader wādelinghē
zijn eñ ongetēpert datmēse nz en set onder die climatē
Hier na volcht die natuere vanden.vij.planeten

Saturnus ben ick ouer al ghenaemt
Mijn natuere is cout met droocheyt versaemt
Hert ende quaet is al mijn wesen
Draghende altijt swert ghepresen
Ende in dertich iaren oft daer omtrent
So loop ic omme alle tfirmament
Dats binnen dertich daghen eenen graet
Ick bid v dat ghi mi verstaet

Wildi weten waer beschept
Die differencie van mijnder hoochept
Als ick ben alder naest eertrijcke
Hoe ben ick hooghe seker licke
Cccc. werf hondert duysent milen ic seg v hoe
Ende noch. lxiij. milen daer toe
Twee hondert vijftich milen mede
Dits die naeste plaetse van mijnder stede
Mijnen lichaem es grooter sijt seker des
Dan. xcix. werf eertrijcke es

Alle die onder mi sijn gheboren
Bijn melancolijck willet aenhooren
Arighel ende sterck: mensche vonden heeft
Veel etende des daer aen cleeft
Iant winninghe. si gheerne hanteren

En met alle eerdigighe dinghen si hem gheneren
Vergaderinghe van volcke si gheerne maken
Lewighe viantscap si smaken
Altijt stridende ick seg v bloot
Pelgrimagie gaen si dicwils groot
Magher sijn si ende daer toe lanck
Nedewaert siende dijk seer swanck
Tellende sijn voetstappen op elcke vaert
Cleyne ooghen drooghe huyt dupnne baert
Bedrieghere verradere wilt hier na haken
Ende dootslagher es wilt dit wel vaten
Vul op sien en cromme voeten
Zeelijcke tanden quaet om boeten
Vanledene werden si goede werck lieden
Dit en can saturnus sinen lieden niet verbieden

Iupiter so es minen name
Mijn natuere eie wort v bequame
Heet ende nat es mijn natuere
Nu sal ic v vertellen die statuere
Van minen loop int firmament
Binnen twelef iaren oft daer omtrent
Ho loop ic doer een teeken int vermonden
Twintich minuten ende.xxix. seconden
Ick ben hooghe van eertrijcke wildijt weten
Ten sijn gheen fabulen maer tsijn secreten
Drie hondert werf houdert duysent milen eñ daer toe
xxvij:duysent milen ick segt v hoe
Dese hoochept es dits practijcke

Tusschen Jupiter ende eertrijcke
Noch so moettijt weten principale
Die groothept mijns lichaems altemale
Ecv.werk meerder is dlichaem mijn
Dan gheheel eertrijck mach sijn
Alle die onder mi sijn gheboren
Sijn sangwijn suuer wtuercoren
Soeckende leeringhe tot gods eeren
Om altijt sinen lo te vermeeren
Wijsheyt suecken sibouen maten
Dien ende int recht wilt dit wel vaten
Eenighe suecken musike niet als sanck
Maer als der instrumenten gheclanck
Als herpen orghelen velen lupten
Sancrorien bommen ende flupten
Misterien der nigromantien
Daer si luttel mede bedien
Maer sommighe gheneren hem met astronomie
Arismetike ende philosophie
Geometrie si oock gheerne plien
Die mate der watren si oock niet en vlien
Si sijn wilt die onder mi sijn gheboren
Met routhept int aensichijn wilt dit wel hooren
Die ooghen sijn niet te male swert
In clauwich so heeft hi wat den tert
Oneffen ende nauwe sijn die nuese gaten
Hooghe wimbrauwen wilt dit wel vaten
Aldus ghedaen ende niet el
Hoe sijn Jupiters kinderen versta ghet wel

Van die planete mars

Mars soe ben ic al omme ghenaemt
Mijn natuere sal hier worden bekaemt
Heet ende droghe ben ick dits claer
Ende colerijn soe ben ick sonder vaer
Noch soe wil ick u oot doen weten
Waer ic int firmament ben gheseten
Onder iupiter es mijn accoort
Bouen der sonnen mi wel aenhoort
Tusschen beyde soe es minen ganck
Hoe cort ic loope oft hoe lanck
Om tfirmament dit suldi weten
In twee iaren wilt mi vergheten
Hoe loop ic omme in ware saken
Noch wil ic u corter maken
Binnen eenen Jare sijt seker des

Ho loepic twee graden ende der teekenen ses
Nv wil ic v segghen een ander practijke
Hoe hooghe ic ben van aertrijcke.
Als ic ten naesten ben daer
Ho eest C. werf C. duysent milen voerwaer
Ende vier duysent milen mede
Dits die hoocheyt van mijnder stede
Wildi nv weten sijt seker des
Hoe groot dat minen lichaem es
Onderhalf eertrijcke al gheheel
Ho ben ic groot ende tachtentichste deel
Nv hebbi die ghedaente mijn
Dwelck seer nut is den astonomijn

Alle die gheboren sijn onder mi
En sijn van colerica niet vri

Alle haer wercken sijn metten viere
Met psere met stale menighertiere
Someden mesmakers ick segt v bloot
Hier mede so ghewinnen si haer broot
Met rooven si haer oock gheneeren
Met brant te stichten si menighen deeren
Moorden si seer gaerne plpen
Oerloghen destructie si niet en vlpen
Met loosheyt si altoos omme gaen
Bedrieghende peghelijken wilt mi verstaen
Onueruaerlike ghepevsen hebben si
Dit wort v vertelt van mi
Grooten hooftsweer is hem makende
Vanden wonder dat si sijn makende
Die forme des lichaems wildijt weten
Is rootheyt int aensichte onghemeten
Heer rout is dat aensicht bouen maten
Een vreesselijck opsien wilt dit wel vaten
Gheluwe ooghen ende root haer
Dit beschrijft ons Messehalo voerwaer
Een smette heeft hi inden voet
Wie hem aensiet dien verscrict sijn bloet
Dit sijn die saken ic segt v voort
Datmars kinderen toe behoort

Vander planeten Sol.

Sol so is minen name
Heer schoone ben ick ende bequame
Heet ende drooghe is mijn natuere
Hebbende een middelbaer statuere
Int firmament so ben ick bouen venus
Ghelijck dit beschrijft Ptholomeus
Minen loop dien suldi weten
Ende waer ick int firmament ben gheseten

In eenen iare of daer ontrent
Hoe loope ick om alle dat firmament
Want altoos moet ghi tellen mi wel verstaet
Alle daghe eenen graet
Nu soe wil ick u maken vroet
Het welcke u sal duncken wesen goet
Hoe hooghe dat ick ben van aertrijcke
Ende dit sal wesen een practijcke
Ixxxvi. hondert duysent milen ick stae
Van aertrijcke nu hoort hier nae
Dit is die rechte plaetse daer die sonne staet
Als si ons ten naesten gaet
Wilt ghi nu weten ander saken
Die ick u sal vroet gaen maken
Dat is hoe groot dat minen lichaem is

Ick wane dat v verwonderen sal dies
Noemt hondert werven aertrijcke
Ende.lxvi werven dies ghelike
Hoe hebt ghi die groothept van minen lichame
Dit sal den menighen wesen bequame

Alle die onder mi sijn gheboren
Hebben die natuere wilt dat hooren
Van collerica wilt ghi dat weten
Want dit sijn waerachtighe secreten
Die gheboren worden onder mi
Sijn seer rijcke edel ende vrij
Tot hooghen stateſt gaerne comen
Tot haerder baten ende vromen
Subtile wijsheyt dat ſi begheeren
Tot gods dinste ſi haer gheneren

Meesters van rechten hoorde ick ghewaghen
Tot sulcker wijsheit si haer meest draghen
Die sommeghe iaghen oeck met honden
Subtijl sijn si van alle vonden
In medicinen si haer oeck gheneren
Ende winnen daer mede dat si verteren
Dit sijn die ghedaenten der sonnen heet
Dat ict achter liete dat waer mi leet
Die ghedaente des lichaems make ick v vroet
Is bruyne met rootheden seer goet
Cort van persone wilt dit wel verlinnen
Die ooghen te ghelu bouen maten
Dit sijn manieren ende secreten
Van minen kinderen wildijt weten

Van die planete venus

Venus so is den name mijn
Edelder so en mach niemant sijn
Flegmatijck soe is mijn natuere
Vrouwelijck soe is mijn statuere
Heet ende nat soe ben ick mede
In allen dinghen soe gheue ick vrede
Nu verstaet hier een ware sake
In hoe langhen tijt ick dat firmament om gherake
Die waerheyt sal ic v doen verstaen
In eenen iare mach ick omme gaen
Ghelijck die sonne oft daer ontrent
Oeck so ben ick vander aerden tot aent firmament
Vijfhondert duysent mijlen daer toe
Noch.xlij.duysent mijlen ick segghe v hoe
Seuen hondert ende.xv.daer mede
Dit is die hoochheyt van mijnder stede
Minen lichaem oeck grooter is
Dan.xxxv ijj.werf dat aertrijck is
Dit beschrijft ons een wijs man aldus
Die ghenoemt wort Ptholomeus
Alle die hier onder sijn gheboren
Mijn flegmatijck wilt mi aenhooren
Vrouwen si seer gaerne hanteren
Ende met dobbelsteen si haer gheneren
Schaeckspel spelen si gaerne alteen
Si wortelen ende si worpen den steen
Si spelen op herpen ende op luyten
Si dansen ende spelen op flupten
Alleghenuechte si gaerne pleghen
Niet vele tewercken dat sijn haer seghen
Musike van sanghe v wel bedenet
Ghelijck die metsers oft timmerman singt
Oeck musike als sanck v ander kercken

Dit machmen aen venus kindern mercken
Schoone lichamen inder waerheyt
Hebben si alsoe ons dorotius sept
Een ront aenlicht seer schoon ooghen
Clepne wanghen mocht hi geedooghen
Meer die waerheyt der ooghen dan van node is
Hebben venus kinderen sijt dies ghewis

Vander planeten Mercurius

Mercurius soe is minen name
Seer suuerlijck ende bequame
Ende ick ben ghemeyn inder statueren
Metten heeten heet inder natueren
Ende metten couden cout dit moet ghi weten
Mijn hoochept en moechdi niet vergheten
Twee hondert duysent milen hooghe

Mi waer leet dat ick v loghe
Ende acht duysent vijf hondert daer mede
Elij. mijlen dit is die stede
Van aertrijck tot mercurius
Dus beschrijft ons Ptholomeus
Minen ommeloop int firmament
Is ghelijck venus oft daer ontrent
Nu moet ghi weten inder waerheyt
Van minen lichame die groothept
Deylt aertrijcke ick segt v waerlijck
In. xxij. deelen secretelijck
Ende dat een deel hier af sonder fame
Is die groot hept van minen lichame

Alle die onder mi sijn gheboren
Die sijn middelbaer wildijt horen

Van allen natueren ick seg v bloot
Si ghecrighen oeck wijsheit groot
Meesters worden si in decreten
In die seuen arten wildijt weten
Godlijcke boecken si oeck hantieren
Met disputacien si haer gheneren
Veel ghepeysen hebben si in haer ghedachte
Veerende wijsheyt met grooter machte
Het worden wercklieden ick segt v bloot
In haren consten herde groot
Totter priesterscap si dicwils comen
Dit sal hem allen comen te vromen
Die conditie haer lichaems moet ghi weten
Dat en wil ick nimmers niet vergheten
Want bruyn soe is dat lichaem van desen

Een langhe kinne soe wijt lesen
Een verheuen voerhoeft dits waer
Seer weinich baerts ende oeck haer
Schoone oghen niet gheheelijc swert
Hebbende eenen inghen tert
Langhe vingheren heeft hi met
Dit is van mercurius kinderen gheset

LUna soe es minen name
Schoone net suuer eñ bequame
Cout ende nat es alle mijn natuere
Fleumatijck es die statuere
Om tfirmament so loop ic mede
In.xxvi.daghen dits waerhede
Luttel meer oft daer omtrent
Sso loop ick al omme tfirmament

Nv doe ick v weten een anderpractijcke
Hoe hooghe ic ben van eertrijcke
Als ic daer naest ben gheseten
Dit moetti emmers van mi weten
Hondert duysent milen goet
Ende.xxxviij.noch daer mede
Ende een halue dits waerhede
Nv wil ic v noch laten weten
En wilt doch niet vergheten
Die groothept van minen lichame
Dit wort v om horen herde bequame
Ghi sult eertrijcke in.xxxix.deelen maken
Deen daer af in ware saken
Es dat lichame ick segt v vri
Dit wort v dus ghespelt van mi

Alle die onder mi worden gheboren
Wijn fleumatijc wildijt aenhoren
Te watere datse hem meeste gheneren
Hi vanghen visschen die si verteren
Holen schoenen leersen ende des ghelijcke
Dits oeck een ambacht van haerder practijcke
Hi hanteren oec lant sonder falen
Daer si haer schuldenaers mede betalen
Sciplieden dit oec somtijts werden
Als si haer leuen connen volherden
Het sijn oeck lieden van swarren gheesten
Hi gheneren hē oeck onder beesten
Nu wil ic u maken vroet
Die condicie haers lichaems goet
Eenen witten mensche ouer al
Wat rootheden int aensichte hi hebbē sal
Toegheuoech heeft hi die wijnbrauwen
Goede ooghen in gherechter trouwen
Mont aensicht ende schoon statuere
Thaer niet swert van coluere
Alle dese condicien wildijt weten
En sijn aender namen kinderē niet vergheten

Om te wetē wat planetē alle daghe regneert eñ oeck in elck vre des daechs soe moetti wetē eest sondach so regneert sol dye eerste vre. Eest maendach so regneert luna de eerste vre eest dijstdach so regneert mars in die eerste vre. Eest woēsdach so regneert mercuri? in die eerste vre. Eest dōredach so regneert iupiē in die eerste vre. Eest vrydach so regneert venus in die eerste vre. Eest saterdach soe regneert saturn? eñ ald? te spreken en regneert elck planete maer een vre. ende alle vren een ander ghelijck men in dit nauolgende ta falken mercken mach ⁊ Ende dat in deser ordinan

cie̅ Eest sondach so regneert sol in die eerste vre in dye tweede vre ven⁹ in die derde vre mercuri⁹ in die vierde vre luna in dye vijfde vre saturn⁹ in die seste vre iupiter in dye seuenste vre mars in die achste vre weder om sol en̄ alsoe voert bi ordinancien. Ghij sult weten datme̅ deerste vre neemt vander sonne̅ opganc. Daer moetme̅ vāder sonnen opganc tot haeen onderganck twalef ghelijcke vren nemen. Desghelijcx doet oec vā den nachten. En̄ als ghij de vren hebt soe bewijst v dit tafelken wat planeten dat regneert.

	Sondach	Maendach	Dijstdach	Goensdach	Dōredach	Vridach	Saterdach
Een	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus
ij	venus	saturnus	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter
iij	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus	sol	luna	mars
iiij	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturn⁹	sol
v	saturn⁹	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus
vi	iupiter	venus	saturnus	sol	luna	mars	mercuri⁹
vij	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus	sol	luna
viij	sol	luna	mars	mercurius	iupiter	venus	saturn⁹
ix	venus	saturnus	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter
x	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus	sol	luna	mars
xi	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus	sol
xij	saturn⁹	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus

Hier na volghen die vren vander nacht - - - -

Een	iupiter	venus	saturnus	sol	luna	mars	mercuri⁹
ij	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus	sol	luna
iij	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus
iiij	venus	saturn⁹	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter
v	mercuri⁹	iupiter	venus	saturn⁹	sol	luna	mars
vi	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturn⁹	sol
vij	saturn⁹	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus
viij	iupiter	venus	saturn⁹	sol	luna	mars	mercuri⁹
ix	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturnus	sol	luna
x	sol	luna	mars	mercuri⁹	iupiter	venus	saturn⁹
xi	venus	saturn⁹	saturnus	sol	luna	mars	mercuri⁹
xij	mercuri⁹	iupiter	venus	saturn⁹	sol	luna	mars

Die complexie vanden mensche sanguijn

Die sangwine zijn natuerlijc vet. Niet dat sij properlijc vet zijn seer vter maten wāt een vet mēsche die iugeert mē vter couthept der cōplexiē gelijck Auicēna die siet in zijn tweeste doctrine int derde capittel. Die sanguijn es vet dat hij sterck gheuleescht es. Auicena die seyt oeck. Dat vter natuerē dat sterck rode vleesch beteekēt heete cōplexie eñ versch dat is sanguijn Eñ si hebbē oueruloedicheit van bloede dwelck hitte gheeft eñ verschept ghelijc Galienus in zij tweste boeck der cōplexien bescrijft seggēde wter natuerē des veel vleeschs so wortelt veel bloets. Oec seyt Auicenna een mensce seer geuleest es vander complexien sanguijn Galienus die bescrijft die sentēcie in zij tweste boeck. humida vero et calida clausus Dat tweetste teekē daermē dē sanguijn bi beeknnē mach Dat es sij zijn genoechlijc eñ blide eñ dat wter heetheit des bloedes Si hebbē eenē claren gheest Si hoorē geerne ghenoechlijke fabulen Si zijn gheinclineert tot luxurien wt haerder heeter eñ verscher complexien. si drincken gheerne goedē wijn eñ etē gheerne vā der bester spisē si zijn blide vā aensichte want altijt lachen si vter naturen des bloets sij zijn schoō eñ minlijc vā aēsichte wāt het bloet maecse blosēde si zijn suet vā sprakē. wāt het bloet gheeft een natuerlijcke vois Si zijn altijt gheinclineert tot constē eñ tot wijsheden Dats te weten Hi mach alle dinck lichtelijc begripen eñ leeren. Sij zijn milde eñ niet vreck Vā goedē seden eñ amorues si sin ghē seer gherne sij zijn vter natuerē seer cloec eñ stout

Die complexie vanden colorijn

Die colrrijn es tot alle sinen dingen seer haestich want die grote hitte van deser complexien doet oeck den mensche haestelijck steruē Daer om seit Aui

cēna in sijn eerste canon sijns tweetstē boecx int derde capittele. dat die wercken diemen haestelijck doet coemen wt eender heeter naturē. Die collericus hāteert eere eñ vordert anď daer toe si zijn haest int leerē mits haer heetheit vā bloede. si eten gheerne mildelijck wt haer der heeter natuerē si wassen binnen corten tijden meer dan eenyghe andere van anderen natuerē si sijn milde eñ liberael: eñ wt dier causen wordē si gheeert wt sijnder heeter natueren mz zijnď droocheyt der complexien so schijnt dat hi is een bedriegher des volcx hij es haestich eñ haest ghestoort. daer om seyt Auicenna Dat een haestich toornych mēsche es vander natuerē heet eñ dese gramschap coemt wten bloede d: heet ter herten ghescoten coemt si sijn milde om dat si altijt tot hocheyt eñ eere comen soudē. Si zijn seer cloeck ende stout eñ dat vter heetheyt haers bloets. si sijn scarp eñ subtijl van sinne. si sijn gemeinlijck magher ende droghe van natueren si sijn van stercken rooden coluere bruyn

Die complexie vanden mensche melancolicus.

Een mensche die de complexie melancolice heuet die es ghemeynlijc nidich quaet eñ doet dē leydē gheerne quaet Eñ si sijn van quaden sedē gelijc menighe sijn die ander doodē. Ten eersten si zij seere droeue eñ swaer van gheeste. eñ van herten. sij hebben eenen donckeren gheest daer wt sijn si droeue eñ swaer. Gelijck die gene dye eenen claren gheest hebben licht eñ blide sijn. Tē tweedē si sijn van lutter spraken wt haer der couder natuerē ghelijck die ghene sijn scoon. ende veel van spraken die zij wt heter natuerē Tē derdē die melancolicꝰ es gheinclineert tot studeringen Tē vierden die melancolicus en es van geenē slape wt sijnder couď natueren want sij sijn met eenigherande dinghē

lychtelijc verwackert Ten vijfsten si sijn vā vasten pro
poest eñ vā goeder memoriē. si en sijn vā harē propoe-
ste oeck niet te trecken daer si inne sijn Tē. vi. si en mey
nē nēmermeer tot hoocheyt te comen oft eenige heer-
schapie verweruē maer meynen altijt in haerder kati
uicheyt te bliuene. eñ dat wt harē droeuē gheest. si sijn
seer gulsich tot allen dingen si sijn zeer vast houdende
Simpel int ghesicht beminnende scriuturen eñ leerin-
gen si doen seer gheerne groote abstinēcien. si sijn van
den coluere der eerden een lutter siende doer tgroene
Dese eñ deser ghelijcke hebbē dye cōplexie melēcolice

Die complexie van den fleumaticus.

Die mensche die Fleumaticus is die is inden eer-
stē vā cleynder macht eñ stercheyt Wāt alle dye
Fleumaticus sijn zijn van cleynder cracht oft macht wt
causen dat si berooft sijn vāder heeter natuerē eñ prin
cipalijckē sijn si berooft vā groter stercheyt in eenige
werckē Ten tweedē si sijn wit eñ bleec vā lichame wt
haerder couder eñ vochter natuerē Si zijn grof vā lich
ame wt der seluer natuerē. Ten derden die mensce dye
vāder cōplexien fleumaticus zijn die sijn meer geneicht
eñ gheinclineert tot ermheit vā gheeste dā tot eniger
studeringe eñ dit wt haerd couder naturē. Si sijn seer
slapich eñ slapē seer gheerne. wāt si sijn seer vocht van
natueren ende oock hare coutheit doet hem vast ende
langhe slapen gelijc auicenna dat bewijst in sijn derde
capittel. Dye mensce fleumaticus es van seer heeten
verstānesse Want ghelijck die heete natuere es subtijl
eñ vā goedē verstande. so es die coude natuere plomp
eñ vā cleynē verstande. Si sijn swaer van lichame wt
der coutheyt haerder natueren.

Hier na volcht die natuere vāden. xij. teekenen des
hemels wat die ghebieden ende verbieden

Aries es thuys van mars · Verhooghenisse der sonnē. Dat neder worpē van saturn⁹. Het es eē vierich teekē manlijc dachlijc eñ verueerlijc vā oriētē Als de mane in dit teekē es moetmen wachtē thooft te curerē of te hulpen met eenygen instrumēte vā ysere Putten indē hals te stellene oft ontrent den hoofde om laten wort dan verboden oft eenichsins te bloet latē in die armē oft in eenich bat te gane. Tes dan quaet eenyghe medicine te drincken. want het ware groote vreese die weder wt te worpen

Thaurus es thuys vā venus verhooghenisse vā der manen Dat nederworpē vā mars Tes eene wijslijck teekē ghestadich vā meridionael eñ nachtich geheel. Als die mane daer in es soe eest goet boomē plantē eñ wijngaerdē Tes goet edifyciē eñ huysen beghinnen Die dan ghequetst wort omtrint die storte of scouderen es in grooter vreesen vander doot. Men en sal dan aenden hals niet wercken met stale noch gheē derhande medicine nutten

Gemini es thuys van mercurius Eē loghenachtych teeken manlijck dachlijck. Sijn regioen es in ermeniē. Het es een gemeyn teekē occidētael. Als die mane in dit teekē es ē salmē nz bloet latē sondlīge in die armē noch gendande medicine en salmē drinckē

Cancer es thuys van luna Verhoghenesse vā iupiter Dned worpē vā mars. Tes eē watachtich teekē wijslijc eñ v̄welic goet vā int westē tot int oostē Sōmige mesters seggē dz dit eē tekē is septētrionael eñ van romeinē Als die mane ī dit teekē es so ē geeft noch en neēpt gheē midicine ōtrēt die borst noch aēde lōghere Noch en laet gheē adere dye omtrēt die borst haer conduyt heeft. Dye dā omtrēt der borst gequetst wort es in vrezē d̄ doot En werct mz geē iser aēde borst

Leo es thuys der sonnē Onederworpē vā saturn⁹. Tes eē gestadich teeken manlijc eñ dachlijc van oostē Hijn regioen es menigherande. Als de mane in dit teekē es so neemt noch en gheeft ghen medicine want die maghe souse weder wt worpen tes dan sorchlijc ghewōt te sine omtrent therte in die lendene inden rugghe in die side eñ in die zenuen

Libra es thuys vā venus. Verhooghenisse van saturn⁹. Onederworpen der sonnē tes een seere wanckel teekē vā wesen tes manlijc eñ dachlijc. Hijn regioen es in griecken. Als die mane in dit teeken es eest grote vreese gewont te sine in die nederste termen oft daer aē werckē met yser oft stael Tes goet latē ende medecinen nemen

Virgo es thuys vā mercuri⁹ eñ verheffenisse vā dē selue Hat neder worpē vā ven⁹. Tes een ghemeyn tekē vādē zupde hertachtich wijflijc eñ nachtelijc Hijn regioē es bi iherusalē. Als de mane in dit tekē es so en cort geen naghelē. En neemt gheen medecine. En gaet in gheen bat. Tes dan groote vreese omtrent den nauel ghequetst te sine

Scorpio es thuis vā mars. Onederwerpē vā mercuri⁹. Tes een vast tekē septentrionael cout ende vocht wijflijc eñ nachtelijc. Hijn regioen es in arabiē Als dye mane i dit tekē is en suldi niet bloet latē het es dā vrese gequetst te sine aen die manlicheit aen die conduptē benedē eñ aen vrouwē scamelheit. Aen dese voerscreuē ledē eest quaet werckē mit yser oft mit stale mē en sal dā gheenderande dinck sapen. Veel lyeden sullen dā boorē vā dinghē die siechepden toe brenghē.

Sagittari⁹ es thuis vā iupiter. Hat nedworpē vā mercuri⁹. Tes eē ghemein tekē vā ouērē vierich mālijc dachlijc. Als die mane in dit tekē is eest quaet

aen die dyen werckē met instrumēten vā yser o'st stale
Tes grote vrese aē die dyen gequetst te sine of daer om
trent Tes dā quaet medicine nuttē wāt tware te duch
tene dat sinyet dan quaet wercken en soudē twaer oec
sorge die weder wt te worpen. Dē tijt is dā meest deel
claer ende drooghe

CApricorn? is thuys van saturn?. Verhoochnisse
vā mars Onderworpen vā iupiter Tes verwe
lijc meridionael. wijslijc eñ nachtelijcs vāden zuidē zij
regioen es in ethiopien. Als dye mane in dit tekē es
eest quaet wercken den dye senuē met yser oft met sta-
le eñ sonderlinge aen dye knien. Tes dan sorchlijc ghe
quetst te sine aen die kniē Tes quaet bloet laten eñ me
decinen nemē die cout eñ droeghe sijn tes dā gheerne
doncker bruyn ende cout weer

HAquari? es thuis van saturn?. Die sonne verhek
ter haer inne. Tes een vast tekē mālijc dat gelijc
vanden westē logēachtich. Sijn regioen es in egiptē
Als dye mane in dit teeken es so eest grote vrese ghe-
quetst te worden in die beenen benedē die kniē Mē en
sal in dat let niet werckē met yser of met stale wāt het
waer groote vreese mits dat dye mane daer in es. En
neemt gheendande medecine. Noch en cort geē nage
lē aē hādē noch voetē. Tes dā goet boome plātē eñ al
derāde dinc sayen tes dā geerne claer werm nat weer

DAstes es thuys vā iupiter. Verheffenisse vā ve-
nus. Tes een gemein teeken septētrionael wijs
lic eñ nachtelic Yet deilt mettē roemeinē Als de ma-
ne in dit teekē is eest goet bomē plāten tes goet mede
cinen gheuē oft nemē op dat die mane es onder xv dā-
gen out. Tes goet watermolēs stellē tes sorchlijc met
yser oft met stale aē die voetē te werckē tes dan grote
vrese aē die voetē ghewont zijn. tes quaet die artijcke

ghenesen Tes dan gheerne dōcker neuelachtich ofte reghenachtich weder

Hier na volghen die woēsten vādē .xij. teekenen des hemels diemen noempt aspecten der planeten

Die .xij tekenē hebbē ond hē diuersche woensten eñ elc woēste heeft harē properē naē. Wāt tzijn der planetē woēsten dyemē ghemeinlijc heet aspecten deen dāder aēsiende in diuersce teekenē bij den derden ofte vierdē aspect eñ dier gelijcke. Bij dē welckē die al mogende drieuoldicheit alle sijn ghewercken die voer ledē eñ toecomende zij bi zijnder godlicker voersienic- heit heeft sinē prophetē geopenbaert eñ te kennē ghe geuē hoe eñ in wat manyeren dat weder veranderen soude int iaer maēt. dach eñ vre Eñ nae desen loop der planetē eñ teekē sal elc mēsce zijn veranderinghe heb bē inder natuerē in wel varen oft qualijck varen nae- tspreken vander werelt Hier om hebbē alle wise ghe- proeft te lerene die natuere vādē planetē eñ vāden .xij teekenē om dat si daer bi bekennē soudē wat elckē mē sce nakende ware in duechdē om duecht daer bi te ver meeren op dat si hē beteren mochten eñ vreesen gode

Aries es dat eerste teekē. Dwelc heeft .iij. woēstē dat sijn aspectē. Daer ons die planeten bi beteke nē in dit dal der droefheit duecht oft quaet elc na tsine Dat eerste der woēstē wort gheheetē Alnach eñ heeft ond hē .vi. ander sterrē. So wat mēsce ond die woēste geborē wort sal hebbē geluachtich ghecronckelt haer Sijn ooselen zijn vā diuerscē verwē Eē tekē sal hi heb bē op die rechte wijnbrau een cleyn nuese eē wōde int hoot. Haestelijc lachēde Vā sueter spraken een mager lijf Licht in die tonge. Hi sal grote genoechte hebbē in sinē baert daer ō sal hi hē dicwils doē berbierē. Hi sal begeerlijc eñ sterc zijn vā hertē. Hi sal groot gheluck hebbē in copēeñ vercopē. Hij sal verheuē wordē met

edelē lyedē eñ moghende persoonē. Veel goets sal hij besitten Studeringe sal hi gheerne hanterē. Hi sal alle sijn broeders te bouen gaen in rijcdōme. eest dat hij geboren wort tusschen middernacht eñ noene. Maer wort hi geborē na noene so sal hij tsiaers eēs sijn goet verliezē met quad auontuerē Eñ hi en mach daer om nēmermeer rijc wordē. Hi sal dicwils pine lidē in sijn hersenē hij sal hebbē eenich been gebrokē in sijn borst oft in sijn slincke side oft eenich ander leden. Waer hij comt sal hi ghereet wordē. In sijn mālichede sal hi een litteken hebbē. in sijn dije sal hij ghequetst wordē van hondē oft fenijnde diers bete. Hi sal vreese lidē dā sinē viāden. Hi sal die liedē hueschelijc plucken eñ crighen vā harē goede. Als hi coemt tot sinen. lv. iaren dan sal hi sijn leuē beterē eñ penitēcie doen voer sijn misdaet Hi sal gheschil eñ kiuinghe hebbē met alle sijn vriendē eñ ouders alle sijn leuē. hij sal hebbē langhe tanden Hi sal hebbē goedē smaecke. Hi sal veel haers ouer alle sijn lijf hebbē Eē groue stēme sal hi hebbē. Die tenē vā sinē voetē sullē aē eē cleuē. Hi sal een teken hebben aen ooghe oft aē mont. In secrete plaetsen vā sinen liue sal hi wordē verbrant. Twee sonen oft twee dochteren sal hi hebben van sinen wiue teender dracht hi sal veel kinderen hebbē hij sal inder naturē wesen saecht moedich eñ goedertierē. hi sal seer beminnē vruchten eñ wel riekende cruydē. Sijn leuē sal ghedeylt wordē in tweē. Dat sal sijn te sinē. xliiij. iarē oft te sinen. lxxx. iarē. Dan sal hij steruen op sijn bedde van quetsuren.

Die tweede woēste heet. Albothami eñ heeft ond haer drie sterrē. Die hier ond geborē wordē in aries sullē sijn middelbaer vā statuerē eñ vā liue hebbēde eē ront aēsicht scoō vā verwē tot sinē. xi. iaren sal hij seer quelēde sijn eñ menigherande siecten hebben

Met elckē mēsce wort hi ghemīt Hi sal seer rijc wordē
ist dat hi gheboren wort na middnacht voer noene Eñ
na noene totter middnacht ist ongheluckich/ten si dat
daer goede aspectē der planetē toe slaen Hi sal hebben
root hayr/hi sal grote wijnbrauwen hebbē Hi sal ghe
quetst worden aen zij borst. Hi sal eenē groten nose heb
ben/bruyn ogen/blosende kaken/schoon witte tanden
vā schoond spraken hebbende eenen schoonen breeden
baert/ eñ veel hayrs ouer al sijn lijf/maer hi is gherne
een haestich mā niet voersienich eñ een groot vechter
Hi sal seer luxurioes sijn. Ander mans wiuen sal hi te
valle brengen eñ met hē in ouerspel leuē Hi sal een con
stenaer sijns ambachts zij/hi sal veele reysen/hi sal on-
ghestadich vā sinue sijn/hi wort gheluckich int lant te
sayen eñ te ackeren/hi sal houeerdich van hertē sijn/hij
sal gheluckich sijn te reysen vā stede tot steden/hi sal int
herte groot verdriet liden vā quade tēptacie des viāts
hi sal seer ghequetst eñ ghepijnt worden van dē lenden
sweer. Hi is in vreesen blint te worden oft ten minsten
een velleken te laden optē appel vand ogen. Hi sal seer
nidich sijn van natueren/hi wort in vreese vā steruē tot
sijn.xl.iaren ende tot sijn.lxxx.iaren. Dan sal hij steruen
opt bedde quellende wter naturen

Die derde woninghe heet Aldoraya eñ heeft onder
haer.vij.ander sterren. Die hier ond gheboren worden
sullen sijn schoō van statuerē eñ verwe/schoon eñ claer
van aensicht ghelijc dē sanguijn Hi sal hebbē schoon ef-
fen hayr/hi sal int hooft ghequetst worden met eeniger
hande ysere/hi sal een clein hooft hebbē Groot verdriet
eñ hertsweer sal hi liden.hi sal eenē groten nose hebben
hi sal groten cost hebbē tot sijn tafele/hi sal van goeder
conuersacien sijn. Wat hi coopt dat sal hi lichtelijc wed
vercopen met ghewinne/hij sal verre reysen in vreese

sal hi sijn vanden liue/maer hi salt ontcomen/hi sal vet
sijn van liue rou vā hayre ouer alle sijn lijf/hij sal grau
ogen hebben/seer moedich van hersenen eñ luxurioes
leuende in ouerspel met anď mans wiuen/nochtās sal
hi trouwen vier wijfs eñ hebbē veel kīderē/Vierwerf
sal hi soen maken met rijcke luden eñ staen tot haerder
ghenaden. Menige siecte sal hi liden onder.xl.iaren/eñ
leeft hi daer ouer so mach hi leuen.lxx.iaer.

Thaurus is dat tweede teeken ende heeft oeck drie
voonsteden. Die eerste is gheheeten Aldoraya eñ
heeft ondeu haer vier ander sterren. Die hier onď ghe-
boren wort het si mans oft wijf sullen sijn als vore van
schoonder staturē mer het is seer te duchtē dat si ghebe-
ten sullen worden van eenighe dieren. Voort sullē si vā
complexien eñ geschienissen sijn ghelijc dye ghene dye
gheboren worden in die derde woonstede van aries.eñ
daer om ist van gheenen node dat hyer te specificeren
Dwantmē alle die geschienisse daer vint

Die tweede woninge van thaurus wort geheeten
Aldeboran ende heeft onď haet.xiiij.ander sterren Dye
hier onder ghe borē wort sal hebbē een schoon blosende
aensicht/schoon haer rootachtich/hi sal lichtelic eñ vee
lachen/hi sal hebben teekenen van wondē in sijn schou
deren oft rechten arm/eñ een teekē daer hi mede gebo-
ren sal sijn op sijn manlicheyt/hi sal gebeten wordē vā
eenige beesten/hi sal v̄menct wordeu in eenich lidt als
inden voet vinger oft duym/eñ dat specialijck op eenē
dijsidach Hi sal rijcker worden tot sijn.xxx.iaren dan in
sijn oude daghen.hi sal veel lants eñ goets hebben.hij
sal tusschen.ij.wijfs slapeu. Vrouwē sal hi seer bemīuē
hi sal veel kinderen hebben/hi sal seer begripelijck sijn
Veel van sijn kinderen sullen ionc steruē.hi sal.ij.kinde
ren teender dracht hebbeu/hi sal kiuē eñ qualic ghemīt

sijn met sijn ouders/hi sal vinden vborgen eñ begrauē schat inder aerden/hi sal vroet eñ wijs zij veel ludē wel beradende/hi sal licht sijn van springen/dickwils sal hij gaende sijn/sinen wil sal hē dicwils geboren. Sijn leuē wort gedeylt in drye terminen te wetē. tot sijn.xl.iaren wort hi in vreese van sterven tot sijn.xlviij.oft tot sijn.xc iaren dan sal hi sterven met goet berou vā sijn sondē in vreemde landen haestelijc int velt'oft opter straten verre van sinen vrienden. Hi en sal niet seer beclaecht worden/nauwelijc sal hi begrauen worden.

De derde wort geheeten Almiste eñ heeft.ij.anter sterren onder haer. Die hier onder geboren wort sal sijn middelbaer van statuere eñ lengten schoō van liue dat aensicht gheluachtich/schoon vrijn haer/eenen schoonē baert repn van liue eñ van hertē/seer doēde eñ voer sienich in sijn wercken/veel bi hē seluen peysende/om ander luden verdriet sal hi te lideu hebbē in sijn herte. Toernich sal si oft hi sijn mer lichtelic vergeuen Int aē sicht wort hi ghequetst/hi wort calu voer sijn hooft Dic wils sal hi van vdel ghedachtē sijn Hi sal gheluckich zij int lant te bouwē wort hi na der middnacht geboren Mer wort hi na noene geboren so wort hi gheluckich van ossen perden scapen eñ coepen te copen ende te vercopen Veel verdriets eñ anrst is hē nakende/hij wort ghemint van vrouwen/hij sal luxurioes sijn/hij sal in huwelijc sijn eer hi kinderen ghewinnen sal. Hi sal vercrigen groot goet in sijn leuen. In sijn.vi.iaer.xxxv.eñ.xcv.wort hi in vreesen van sterven.

Oemini heeft.iiij.woonsteden. Die eerste daer af wort geheeten Iamisten/eñ heeft ouō haer noch een sterre. Die hier onder gheborē wort sal die selue cōdicien eñ geschienissen hebben ghelijc in die derde woninge vā thaurus die hier lest ghescreuen staet.

De tweede woōstede wort geheeten. Alchaya eñ si heeft onder haer.v.anō sterren. Die hier onō ghe boren wort sal hebbē een wel ghemaect lijf lanck eñ vet hi sullē luxurioes sijn si sullē ghequelt wordē vanden viant si sullē rou sijn van hapte/lange ghesont/niet dic wilsiet/sijn ghebet sal salich sijn/hi sal god vreesen/hij sal ontlieu edel luden wāt groot vlies sal der hē bi comē hi sal eē barbier oft vleeschouder worden Geter salt de sen luden geschien in haer oude dagē dan in haer ionge want dan sullē si voerspoedich wordē in alle haer saken eñ crigen groot goet totten patrimonie vā hare ouōs eñ met genoechte leuen hij sal eē wel gemaect aensicht hebben/effen wijbrauwen swert haer/hi sal ghequetst worden ontrent dē mont/hi sal een schoon stēme hebbē hi sal twe wijfs trouwen eñ en sullē geen vā beydē lan ghe leuen hi sal in vreese vā sterven sijn tot sijn.x.iaren die tweede vreese sal sijn tot sijn.xliij.iarē.die derde vre se sal sijn tot sinen.xc.iaren ende dan vaert hi te gode.

De derde woonstadt vā gemini wort geherē Aldo repa eñ heeft onder haer.ij.anō sterren. Die hier onder geboren wordē sullē een redelijc wel gemaect aē sicht hebben mager geluachtich hi wort gewōt oft ghe teekent bouē int hooft/hij sal sijn een vsworen man een groot sweerder van menigē swarē eet hi sal hē vergru wen in sijn selfs quaethept hi sal grof van stemme sijn nidich op vrouwen Dat eerste wijf daer hi bi slapen sal die sal bruyn eñ leelic sijn hi sal een wijf trouwen ende die sal veel ongenuechten met hē liden eñ niet lange le uen In alle goede wercken sal hi stout eñ coen sijn/hij sal een arbep der sijn eñ voerē oft dragen swarc packen Sijn vrienden oft ouders en sullen niet rijc sijn oft edel van afcoemste/hi sal eenē broeder hebbē eñ dien sal hij ouer leuē Twee kinderē sal hi hebben tot eenō drachte

bi sijn wijf. hi sal vinden verborgen oft v̄metsten schat
Na sijn. xliiij. iaren sal hi een groote siecte hebbē in sijn
kele/ende ontcomt hi dies so mach hi leuen tot. lxxx. ia
ren/mer dan sal hi steruen vā quetsurē vandē sweerde.

Cancer is dat vierde teeken eñ heeft oeck drye wo-
ninghen. daer af die eerste gheheeten wort. Aluatra/ende si heeft onder haer. x. ander sterrē. Die hier on-
der gheboren worden sullen sijn kiuende in haer ionge
iaren seer stout sal hi wesen/haestelijck sal hi gram sijn
hi sal oueruloedich van woerden sijn op die ghene daer
hi op vergrammen sal/ende dyen persoon sal hij lan-
ghe haten Mer als hi coemt tot sijn oude iaren soe sal
hi hem beteren Hi sal veel vrouwen bedriegē eñ te val-
le brengen. hi sal een boos dronckaert sijn Ende wort hi
na der noeoe gheboren soe sal hi grote pine int hooft lij-
den eñ ontrent sijn herte Hi sal beseten of gequelt wor
den vanden bosen viāt Yemant van sijn huisghesin die
hem niet bestaen en sal die sal sijn goet besittē. Sijn aen
sicht sal bruyn ende ghelu sijn In sijn hersenen eñ ogen
sal hi pine liden/hi sal een wonde ontfangen in sijn bor
ste oft in een van sinen armē van steenē of beenē. Sijn
wijf en sal niet langhe leuen/sijn tanden sullen hē dick
wils sweren. Hi sal worden in grote vreese vā steruen
tot sijn. xxx. tot sijn. xlviij ende tot sijn. xcviij. iaren Dan
sterft hi vā dat buyck euel.

Die tweede woonstadt wort geheetē Altarf eñ he-
uet twee ander sterren onder haer. Die hier onder gheho
ren worden sullen hebbē een schoō blosende aēsicht eñ
root hayr. hi sal een seer schoon lijf hebbē. hi sal dat volc
wel connen regereu na sinen wille ende dat met sijn.
schoon spreken Hi sal verwoedelijc grā worden eñ we-
der lichtelijc ghepaeyt/hi sal seer licht sijn in sinen gāc
Niemant en sal tegen hē mogen arguerē/hi sal dē ghe

meynen luden veel quaets doen. mer die sijn gramscap
eñ quade woerden verdragen connen sal hi lief hebben
Sijn broeders sullen ionc steruen In sijn ouerlippe oft
in sinen buyck sal hi ghequetst wordē oft gheteekēt/hij
wort in vreese van steruen tot sijn. xliiij. eñ tot sijn. xc. ia-
ren Dan sterft hi in vreemde landen.

Die derde woninge van cancer wort gheheetē Al-
chebata Die hier onder gheborē wort sal hebbē een sco
ne wit lijf/een bruyn aensichte/een wreet op sien/hij sal
sijn gulsich van eten eñ drincken/hi sal dat water laden
hi sal den wolf of dē cancker hebbē in vleesch eñ beenen
Hi sal herteliken gram wordē eñ quaet ō paeyen in sijn
gramscap Voer sijn doet sal hi ghequetst worden oft eē
been sal hem in sijn lijf ghebroken worden Hi sal eenen
corten breeden nose hebbē/hi sal breede tanden hebben
Si sullen vreck sijn eñ seer dronckē drincken/hi sal ghe-
quetst oft ghebeten worden in sijn hooft borste oft ghe-
machte Eñ wort hi gheboren voer noen inden morghē
stont so sal hi wijs ende vroet sijn/mer hi sal seer houer-
dich sijn ghehert ghelijck een coninck/hi sal besoecken
boecken van nigromancie dwelc tegen dat gelooue is
Hi sal rijc worden eñ climmen in state/hi sal veel goets
vercrigen eñ veel goets v̄liesen/ hi sal grote ooren heb
ben eñ breede scouderen. Hi wort schone van sprekē eñ
minlijc/hi sal machtige luden onderdanich sijn ende vā
hem luden verdriet liden Hi sal wordē in vreese vā ster-
uen tot sijn. x. iaren oft. lviij. oft. lx. iaren. Dan sal hij ster
uen mettē sweerde oft een haestighe doot.

Leo is dat. v. teeken eñ heeft oec drye woninghen
onder hem Die eerste daer af wort geheetē Alche
bate/eñ heeft onder haer twe and̄ sterren. Die hier ond̄
gheboren worden sullen hebben die selue nature ende
conditien met oec alle die gheschienissen ghelijc als in

die derde woninge vã cancer gheschrenẽ staet.

De tweede woninghe wort geheeten. Alchocaten eñ heeft onder haer.iiij ander sterrẽ. Dye hier onder gheboren wort vã nader noene tot middernacht sal machtich worden eñ heere ouer menich lãtscap/hi sal seer moedich worden. Mer wort hi gheboren na midd nacht voer noene so sal hi sijn lant moeten lochenen eñ gaen pelgrẽ achter lant want hẽ sijns selfs eygen volc verdriuen sal/ Dye na noene gheborẽ wordẽ sullẽ scerp van sinne sijn maer hi en sal gheen vrouwen beminnẽ nochtans sullen si hẽ beminnen/hi sal schone vã spraake sijn ende dat met quader meyningen Alle sijn kinderen sullen hem ontfermen sonder alleen een dochter Hi sal in vreese van sijnder doot sijn ontrent sijn.xi.iaren ontrent sijn.xliij.ende.lxviij.iaren. Dan sal hi sterven een haestige doot oft vã quetsuren vã sweerdẽ.

De derde woninghe is gheheeten Alsarpha Dye hier onder geboren wort sal gheeluachtich sijn van aẽsichte hi sullen hebbẽ root haer/eñ schoõ wijnbrauwẽ Hi wort int aensicht geteekẽt vã vier oft yser/hi sal een teeken vã vier hebben indẽ voet/hi sal in enich lit worden verminct.hi sal clein vã stature sijn eñ niet manlijc hi sal een wijf trouwen vã sijn geslacht hi sal veel diuersche siecten liden/hij sal seer luxurioes sijn. Veel goets sal hi winnen mit groten arbeyt eñ dat sal hi altsamen weder verliesen Hi sal godtierẽ sijn sonõ eenige houerdie/hi sal een groot arbeydõ wordẽ inden acker oft wijngaert Inden somer sal hi niet so gheluckich zij als indẽ winter want hij sal indẽ somer meest siec sijn hi sal aẽ lãt luden veel vliesen Hi wort in vreese vã sterven tot sinẽ xxxiij.xlviij.eñ.xc.iaren. Dan sterft hi in vreẽde landen

Ergo is dat.vi.teeken ende heeft oock drie woningen ouder hem daer af die eerste gheheeten wort

Alsarpha. Die hyer onder gheboren worden die sullen van naturen sijn ghelijc die gheboren worden in de der de woninghe libra.

Die tweede wouinghe wort gheheeten Alana/ eñ heeft vijf ander sterren ond̄ haer. Die hier ond̄ gheborē worden sullen sijn schoō van stature eñ wel gheraect in der naturen hebbende lanc slecht haer root vā aensichte/ eenen schonē baert Hi sal gheteekent worden in sijn aensicht ontrent sijn kinne. Groot goet eñ ghelt sal hij vercrighen eñ weder v̄liesen. hi sal eerbaer sijn eñ lichtelijck bescaemt. Ander luden sal hi eer ghehulpich sijn dan hē seluen/ eñ wilde hi hē seluen voorderen hi soude tot groten staet comen Tot sijn. xxxvi. iaer sal hi gepromoueert worden tot eenige officiē/ hi sal een wijf trouwen die rijck eñ geluckich sijn sal. Si sullē so rijc wordē dat si dat eynde van haren goede niet weten en sullen. Si sullen veel kinderkens te samē hebbē mer daer sal der luttel af te liue bliuen Eñ dat wijf sal eenē dach steruen voer den man. Die vreese vā sijnder doot wort ontrent sijn. xix: iaer eñ ontrent sijn. xxxv. iaer. Eñ ontcomet hi dies so mach hi leuen tot. lxx. iarē.

Die derde woninge van virgo wort gheheeten Alchemet eñ heeft onder haer. v ander sterren Die hier onder geboren worden sullen een schoō lanc lichaē hebbē/ een schoon aensicht/ cleyn oghen Hi sal worden gheteekent int voerhooft oft in sinē buyc/ hi sal wordē ghebeten vā honden/ hi sal sijn een voersienich eñ wijs man/ hi sal oeck seer ootmoedich sijn Hi sal binnen sijn leuen twee wijfs trouwen daer hij groot goet eñ erue mede ghecrighen sal/ hi sal seer ontsien sijn Alle tghene dat hi begrijpt sal hi volbrengen/ hi sal hebben een rōt blosende aensicht/ hi sal alle sijn kinderen rijck maken. Hi sal in vrese van steruen sijn tot sijn. iiij. eñ sijn. xxx. eñ

te siuē.lxx.iaren· Dā sal hi steruē eer hi grijs haer heeft.

Libra es dat seuenste teekē eñ heeft oock.iij. woē-
sten.daer af deerste gheheetē wort· Algophora.eñ
heeft onder haer.ij.ander sterren: Dye daer onder ghe
borē wordē sullē middelbaer vā statueren sijn Schone
vā aensichte.hebbēde slecht haer.eē scarpe tonghe Lux
urioes sal hi sijn Veel verdriets sal hi lidē. Veel goets
sal hi vercrighē Maer enighe machtige lyeden sullē hē
met rechte dat goet af winnen: Hi sal wordē gheteekēt
int voerhoot oft in dye rechte hant Schoone ooghē sal
hi hebbē Hi sal gracelijc eñ minlijck wesen· seer sterck
van herten Hi sal binuen sinen leuen oock gheuanghē
worden Hij sal oeck ghequetst worden met steenen.hij
sal steruen van swaren quetsueren vanden sweerde.
Dwelc men verradelijck eñ onuerdient slaen sal. Sijn
kinderen sullē ionc steruē Eñ wort hi bi dage gheborē
so sal hi verheuen wordē bouē alle sijn gheslechte: Dye
vreese vā sinē steruē wort te sinē.xv.eñ tsinē.xxviij.iarē
Leeft hi daer ouer.so mach hi leuen.xc.iaer oft meer.

Die tweede woninghe wort gehetē Alchebaneth.
eñ heeft onder haer.ij.ander sterren: Dye hyer
onder gheborē wordē sullē sijn middelbaer vā statuerē
Schoon vā aēsichte eñ liue Hi sal verdriet liden vā vie
re Hi sal leuē in ouerspele.maer hi sal ter kennissen co.
mē vā sinē misdadē eñ daer af beterē Hij sal rijc wordē
eñ moedich hi sal nut sijn diuerse lyedente hulpen: Hij
wort gheteekēt int aensicht oft int hoot eñ sal vermict
worden vādē viere In sijn iōge dagē sal hi scoō iōcfrou-
wē vercrigē die bi hē sitten sullē ongetrout Veel kinde
rē sal hi hebbē sijns selfs ouders goet sal hi besittē. Hij
sal sijn geteekēt int aensichte bij der ooghē Hij sal ī vre-
sen sijn vā verdrinckē eñ int water vallē.maer godt sal
hem bescermē vā verdrincken Hij wort gheureest van

steruē te sinē.xvi.te sine xxxvi.eñ te sine lxv.iaren Dan sal hi steruē vā dat buyck euel eñ vā dat bloyen wt den nuese.oft hē sal eenich let ghequetst wordē datmen niet en sal connen stulpen

Die derde woninghe vā libra wort gheheeten Alachydt eñ heeft onder haer een derdēdeel vꝫ twee andꝰ sterrē. Dye hier ondꝰ gheborē wordē sullē sijn manlijc vā lichame eñ schoon vā aēsichte. Hi sal wordē ontsiē vā menschē eñ vā dierē Hi sal seer īborstich grā wordē Luxurioes licht vā hertē Ru van hare Hij wort ghetekēt inden nuese in dye palm vādꝰ hāt eñ ouer dlijf mz diuerschē teekenen Alle sijn ouders te weten vadꝰ moeder eñ alle sijn broeders sullē voer hē steruē. Eñ hij sal alle haer goet besittē Hi sal een groot kiuer sijn binnen dē huyse Drooch broot sal hi geerne eeten Dye gheene die hi beminnē sal.sal hi hertelijcken lief hebben. hi sal clīmen in machte eñ rijchede. Sijn vreese vā steruē sal sijn te sinen.ix.te sinen xviij eñ te sinen.lxxv.iaren Dan sal hi steruen van eender apostonien

Scorpio es dat.viij tekē eñ heeft oeck.iij. woensten Daer af deerste gehetē wort Alachydt.eñ heeft ōdꝰ haer.ij.derdēdeelē vā.ij.ander sterren Dye hier onder geborē wort sal sijn vā cōdicien ghelijck dye ghene dye geborē worden onder die derde woninghe van libra

Die derde woninghe wort gehetē Achalu eñ heeft onder haer.iij.andꝰ sterrē: Die hier onder geborē wordē sullē sijn vā sconē statuere Scoō vā lijue Maer als si grā worden so worden si gelu van verwen Haeste lijc wert hij grā eñ lichtelijck eest weder ghedaē Hi sal seer gepijnt wordē van steectē hij sal gheteekēt worden ñ die kinne oft in zijn rechte hant met yser.oft hij sal in nich let vmēct wordē Veel quaets sal hi doē eñ sijn geeet ter wraken Root sal hij sijn vā hare eñ van baerde

Eñ wort hi des nachts gheborē. so sal hi liden verdrie eñ anxtē. eñ groote sakē ouercomē. Wort hi des daechs geborē so wort hi spakerich scorft eñ vol speren In sinē eenē voet sal hi vele lidē Dye eerste vrese vā sÿder doot sal sÿn te sinē. x iarē te sinē. xxxvi. iarē eñ te sÿnē. c. iaren Dan sterft hi haestelÿck bi den weghe

Die derde woenste wort geheetē Alcbra ende heeft onder haer. iij. ander sterrē Die hier onder geborē wordē sullē sÿn middelbaer van statuerē. eñ van verwē redelÿckē getēpert Slecht haer sal hÿ hebbē. hÿ sal altÿt begherē nettelÿc gecleet te sine. hÿ sal gebetē wordē vā eenigē diere Drie wiuē sal hÿ trouwē. daer af dye eerste een weduwe sÿn sal. dand sal hÿ moetē latē tegen sinē danck. die. iij sal hē begrauē. hi sal gheschil maken teghē sÿn broederē oft susterē Loghenachtich sal hi sÿn vā quad meyningē bedriechelÿc eñ dat al lachēde Cleyne claer ooghē sal hÿ hebbē eñ. een smet in dye ooghen Twee reysen sal hÿ ghewōt worden: Seer lecker sal hÿ sÿn Twee kinderē sal hÿ hebbē teēder dracht Veel anxtē sal hÿ lidē Sÿn vrese der doot sal sÿn te sinē. xix. te sÿnē. xxxvi. oft. lxvi. iarē. Dan sterft hi vāden oueruloedighen bloede inden buyck

Sagittarius es dat. ix. teken eñ heeft oeck drie wonīgē daer af deerste heet Alcbra eñ heeft onder haer ij. ander sterren Die hier onder geborē wordē sullē hebbē die natuere vā die derde woninghe van scorpio

Die. iiij. woninge wort gheheetē. Alnaim eñ heeft onder haer. viij. ander sterrē. Die hier onder gheborē wordē sullē wel ghemaect sÿn vā lichame Schoō vā aensichte Schoon haer sal hi hebbē Als hi wat v̄cregē oft gewōnē heeft so sal hi rustē tot dat wed verteert es Sÿns ouds goet sal hi gebrukē Goede memorie sal hi hebben Eñ sonderlinghe verholen cost sal hi vercri-

ghē Hij sal willē ghebeden sijn eer hi sal willē wercken
Ghequetst sal hij wordē in sijn sliucke sijde oft in sinen
middelsten vīgher vā sijnder slincker hāt Hi sal ghern
speciē etē eñ alderhande heete cruden Hi sal in grooter
vresen vā verdrincken sonder verdrinckē sijn Vādē bo-
sen gheest sal hij wordē ghequelt Hij sal fel sijn int spre-
kē Hij sal twee wijfs binnē den huyse hondē. eñ bi tijdē
en sal hi met gheen vā beydē te doene moghen hebben
Veel goets sal hij vercrigē eñ dat weder v̄liesen Waer
hij hem toe bekeert dat sal tsinen ghewinne sijn Hij sal
twee wijuē trouwē Bij die tweede sal hi veel kinderen
hebben Hij wort ghewōt met yser. Twee kinderē sal hi
hebbē teend̄ dracht Sinen viādē eñ sijns wijfs vriendē
sal hi moeten ond̄danich sijn. vreese der doot sal hi heb-
bē tsinē. xx. iarē. te sinē xl. iaren eñ te sinē. lxxx. iaren Dā
sal hi steruen in vreemde landen

Die derde woninge vā aquari⁹ heet Albelda ende
heeft onder haer. vij. ander sterren: Dye hier on
der gheboren wordē sullen wesen vā rooden aensichte
hebbende ros haer hij sal groot goet v̄crigen eñ wed̄ v̄
liesen Hij sal licht sijn vā liue lichtelijc grā eñ lichtelijc
weder ghepayt Hi sal liden groot verdriet vā hoot swe
re Hi sal calu wordē vā hoofde Niet seere en sal hi ontsiē
worden hi sal wel riden cōnen eñ frischter wapenen sijn
Goet scutter sal hi sijn hi sal getekent worden in zij slic-
ke side eñ aen sijn mālicheyt Hi sal van eender grooter
siecten becomen Luxurioes sal hi worden Twee kinde-
ren sal hi hebben teender dracht: Sijn kinderen sullen
calu van hoofde worden. vrese vād̄ doot sal hi hebben te
sinen. xxi. iaren te sinen. lxiij. iaren te sinen. lxx. iaren sal
hi steruen in vreemde landen.

Capricorn es dat. x. teekene eñ heeft oeck. iij. woen
sten daer af deerste heet Alchaldas eñ heeft onder

haer. iij. ander sterrē. Dye hier ond̄ geborē wordē sullē
sijn root eñ geluachtich vā aensichte. Si sullē verblidē
in haren baert eñ haer. so dat si gode daer bi vertoornē
sullē si sullē grote eeden swerē. si sullē bedriechlijck sijn.
Inder ionchept sullen sij schoone sijn. eñ inder outheyt
wijs Bi tidē wreet eñ bi tidē goed̄tierē Gemeynlic als
hi ghe ē heeft sal hij slapen willē. Met grootē liste sal hi
rijc wordē Hij sal comē tot grotē state. maer tis te duch-
tē dat hi sal vallē dē val vā lucifer hi sal sternē in groter
pinē eñ druck Hij sal verlyesen sommige tanden oft let.
Hi sal wordē geteekēt int aēsicht borst of kniē Sijn vree
se d̄ doot sal sijn te sinē xx. te sinē. xxiiij. eñ te sinē. xl. iarē

Die andere woninge wort geheetē Alcalbeta ende
heeft onder haer ij. ander sterrē Dye hier onder
geborē wordē sullen bleeck wesen van aensichte. slecht
haer sullen si hebben. si sullē wesen seer moghēde stert
eñ saechtmoedich Dul sullē si wordē in haerlieder grā-
schap. soe datter hē liedē groot verdriet af comē sal. Hij
sal lidē diuersche hootswerē. sijnder ouders erue sal hij
besittē Hi sal wordē gheteekēt aen dye wintbrauwē. Al
gaende sullē sijn zenuen craeckē Manierlijck sal hij sijn
spise nuttē Rechtueerdich sal hij sijn Ru sal hij sijn aē zij
lijf. In sijn oude iaren sal hij gode meer vreesen dan in
sijn ionghe iarē Luxurioes sal hi sijn. ende onder wilen
benomen sijn inder naturē recht oft hi betouert ware
soe dat hij met gheenē vrouwen te doene en sal hebben
Met. viij. ghehoude vrouwē in ouerspele leuen. hij sal
winnē. iij. kinderē die sijn cōdicie hebbē sullē sijn tandē
sullē wt pulē sijn vreese vander doot sal sijn tot sinē. xiij.
iarē tot sinē. xliiij. iarē ende tot sinen. lxxx. iaren Dan sal
hi verliesen eenich let daer af hi sterven sal

Die derde woninghe wort geheetē Alcalcalon. eñ
heeft onder haer een derdendeel vā. ij. ander ster

rē Dye hier onder geborē wordē sullē wesen wit eñ ghe
lu vā verwē int aēsicht eñ ouer al dlijf. Si sullē hebben
grooten teghenspoet somtijt vele doēde eñ somtijts nz
doende Maer hi en sals nyet vele achten al verliest hij
vele goets met terlinghen eñ andere spelen. hij sal be-
gherē altijt wel te eten eñ te drinckē Vele sal hij wādelē
eñ godt sal altijt in sijn gheleyde sijn. hij sal seer eerbaer
wesen. soe dat een yegelijc sal wetē te sprekē van sijnder
eerbaerheyt. hi sal elcken ghelijc doen. seere sal hij ghe-
quelt sijn vāden hooftswere Gheē achterclapper en sal
hij sijn. hi sal eē teekē vā eend wondē hebbē op sijn borst
hi sal gebetē wordē vā eenē hōt int been. hi wort in vre-
sen vā steruene te sinē. xxvi. iarē. eñ te sinē. lx. iarē. Dan
sal hi verdrinckē in vreemde landen

AQuari⁹ es dat neghenste teeken. eñ heeft oec drie
woensten. daer af dye eerste geheten wort Aschalon ende heeft twe derdendelen van twee ander sterren
onder haer. Dye hyer onder gheboren worden sullen
sijn vander condicien der gheender die gheboren wor-
den in die derde woninghe van capricornus.

DIe ander woninge wort gheheeten Alcadabra eñ
heeft onder haer. xij. ander sterren. Dye hyer on-
der gheboren wordē sullen seer wijs sijn Gode vreesēde
Seer wilt vā herten. schoon eñ wit van verwen. sacht.
moedich onderdanich eñ bescaemt. sij en sullen haerder
ouders goet noch erue niet besitten. Int hoot sal hi ghe
quetst wordē met yser In vreēde lāden sal hi geeert wor
dē. sijns selfs lant sal hi loochenē. hij sal gebeten wordē
vā eenigē dieren ī sinē erm oft int been. Gheteekēt sal
hij wordē in sijn aensichte. hi wort in vresen vād doot tsi
nē. xxviij. iarē eñ tsinen. xc iarē Dā wert hi eerlic begra
uen van sinen bekenden ghebueren.

DIe derde woninge wort geheetē Algarpha. ende

heeft onder haer twee deelen van twee andere sterren. Die hier onder gheborē vort sal sijn schoō middelbaer eñ eerbaer vā cōuersaciē. hi sal een groot eter wesen eñ sal sijn spyse oock wel verteren Veer begherlijck sal hij sijn om goet te vercrighene. Hi sal luxurioes sijn ende met enen wiue lāghe huys houdē. Sijn broederen oft broeders kinderē sullē met hē kiuē. sijn broeders sal hij ouerleuē. Dye vreese sijnd doot wort te sinē. xxx. iarē eñ te sinē. l iarē Dā sal hij steruē quelēde van langer siectē

Pisces es dat. xij. teekē eñ heeft. lij. woenstē daer af de eerste heet Algaphalā. eñ heeft onder haer een derdendeel vā. ij. ander sterrē: Die hier onder geboren wordē sullē hebbē die natuere der gheender die gheborē wordē vā aquari? Eñ om dat die natuere daer int lāghe gespecificeert staet. soe en eest vā gheenē node dat int langhe te verhalen

Die ander woninge vā pisces wort gehetē. Alphargaliphe. eñ heeft onder haer. ij ander sterren Die hier onder geborē wordē sullē hebbē slecht aēsicht ende haer. si sullē seere begerē te riden eñ palfenier te wesen Hi sal. iij. wiuē trouwen. daer af dat hē die derde begrauē sal. seldē sal hi siec sijn. wāt hi sal gheerne goede spijeeten. schoon vā aēsichte sal hi sijn: Eenen cortē hals sal hi hebbē in die hāt sal hi eē teekē hebben Hi wort in vrese vander doot te sinen. xl. ende te sinen. xlv. iaren. Dan sal hi op sijn bedde steruen

Die derde woninghe wort gheheeten Anathen. eñ heeft onder haer neghen ander sterren Dye hier onder gheboren worden sullen sijn ghenoechelijck Hij sal groot verlies van goede hebben. maer hij sals al te bouen comen eñ weder ander vercrijghen Hij sal wordē in vresen vā v̄drinckē. maer god sal sijns ontfermen eñ bescermē hē Doer eē vā sinē na maghē sal hi veel v̄-

drits hebben. daer om sal hijer vele haten: Heer wijs wort hi van rade ende van dade. In coren/laken/ende beesten te coopene oft vercopen sal hi geluckich wesen Hi wort in vreesen vander doot sinen .lxxxvij. iaren eñ tot hondert iaren oft langher mach hi leuen.

Eheprent in dye vermaerde coopstadt vã Antwerpen buyten dye camerpoorte Inden gulden eenhoren. Gij mi Willem vorsterman Int iaer ons liefs heeren. M. CCCCC. ende. Xvi.

Kalendrier des bergers
GMa 8. 20. 65

AY831
.K317
1516
Rosenwald
Coll.